

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

Sociální vztahy a postoje v ženském ragbyovém týmu

RC Tatra Smíchov

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Vladimír Janák, CSc.

Vypracovala:

Tereza Kadavá

Praha, srpen 2014

Prohlašuji, že jsem závěrečnou bakalářskou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze, dne 13. 8. 2014

Evidenční list

Souhlasím se zapůjčením své bakalářské práce ke studijním účelům. Uživatel svým podpisem stvrzuje, že tuto bakalářskou práci použil ke studiu a prohlašuje, že ji uvede mezi použitými prameny.

Jméno a příjmení:

Fakulta / katedra:

Datum vypůjčení:

Podpis:

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala PhDr. Vladimíru Janákovi CSc. za odborné vedení a podnětné připomínky při psaní mé bakalářské práce.

Dále bych chtěla poděkovat svému trenérovi Standovi Královi, který mi v průběhu psaní závěrečné práce věnoval svůj čas a vždy, když jsem potřebovala, mi byl nápomocen.

V neposlední řadě samozřejmě děkuji všem svým spoluhráčkám nejen za vyplnění dotazníku, ale také za jejich projevený zájem.

Abstrakt

Název: Sociální vztahy a postoje v ženském ragbyovém týmu RC Tatra Smíchov

Cíle: Hlavním cílem této práce je zmapování sociálních vztahů a postojů v ženském družstvu Tatry a vytvoření profilů jednotlivých hráček. Práce by měla pomoci novému trenérovi snáz poznat hráčky, jejich hráčskou kariéru, ambice, motivaci, pocity během tréninků a zápasů, ale také jak vnímají sebe a své spoluhráčky.

Metody: Metod, které jsem ve své práci využila je více. Největší váhu ale mají dotazníkové metody, skupinové zjišťovací techniky a metody zjišťování životního průběhu.

Výsledky: Výsledky odhalily pozitiva i negativa družstva. Nejvýrazněji poukázala na nutnost práce se skupinou jako celkem a na velký vliv nového trenéra, kterému je doporučeno podporovat sounáležitost družstva pro co nejvyšší efektivitu skupiny. Pozitivním výsledkem je správné rozdělení sociálních rolí, které v družstvu funguje a není třeba se snažit o jeho přeměnu.

Klíčová slova: sociometrie, psychologie sportu, ragby, sociální role

Abstract

Title: Social Relationships and Attitudes in Women's RC Tatra Smichov Rugby Team

Objectives: The main objective of this thesis is to analyze social relations and attitudes in the women's RC Tatra Smichov rugby team and to create the profiles of the players. The analysis should help the new coach to get to know the players well, focusing mainly on their career, ambition, motivation, and feelings during trainings and matches. At the same time, it should shed light on how they perceive themselves and their teammates.

Methods: I used a variety of methods in my thesis, the most relevant of which are the questionnaire methods, group-finding techniques and methods for detecting life progress.

Results: The results revealed both positive and negative aspects within the team. The need to work with the team as a whole proves to be the most significant element, together with the strong influence of the new coach, who is recommended to promote the feeling of belonging within in the team to maximize its effectiveness. On the other hand, the thesis positively points out the adequate distribution of social roles within the team, which does not call for any change.

Keywords: sociometry, psychology of sport, rugby, social role

OBSAH

1	ÚVOD.....	9
2	CÍLE A ÚKOLY PRÁCE	11
3	TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE.....	12
3.1	Psychologie sportu	12
3.2	Psychologická typologie sportu	13
3.3	Metody psychologie sportu	15
3.4	Sport jako socializační činitel	20
3.5	Osobnost sportovce	22
3.6	Sociální skupiny ve sportu a jejich vlastnosti	24
3.7	Struktura skupiny	31
3.7.1	Role vůdce	33
3.7.2	Role bažanta.....	35
3.7.3	Role obětního beránka	35
3.7.4	Role zlého muže.....	35
3.7.5	Role černé ovce.....	35
3.8	Role trenéra	36
4	METODIKA PRÁCE.....	39
4.1	Popis výzkumného souboru	40
4.2	Použité metody.....	39
4.3	Sběr dat.....	40
4.4	Analýza dat.....	41
5	VÝSLEDKY.....	42
5.1	Profily hráček	42
5.2	Výsledky dotazníků.....	54
5.3	Hodnocení hráček.....	73
5.4	Sociometrická matice	75

5.5	Terčový (kruhový) sociogram.....	80
6	ZÁVĚR.....	82

1 ÚVOD

Jako téma bakalářské práce jsem si zvolila Sociální vztahy a postoje v ženském ragbyovém týmu RC Tatra Smíchov. Hlavním impulsem k volbě tohoto tématu bylo, že sama jsem členkou družstva a v nedávné době došlo ke zvolení nového trenéra týmu.

Ragby se stává v České republice poměrně známým sportem, i když s fotbalem a hokejem se v popularitě srovnávat samozřejmě nemůže. Ženské ragby je v povědomí lidí na úrovni ještě nižší. Přesto se základna tohoto sportu neuvěřitelně zvětšuje. Ženy mají již dvě ligy a v následující sezoně přibude i třetí.

Ženský tým Tatry byl založen v roce 2005, kdy bylo na ženské ragbyové scéně pouze okolo pěti družstev a tudíž také jen jedna liga. V té době bylo družstvo velmi úspěšné a v roce 2008 a 2009 dokonce ligu vyhrálo. S postupem času, jak ale rostla konkurence a hlavně její výkonnost, tým Tatry se začal ligu propadat a nyní bojuje o udržení se v první lize. Dle mého názoru na vině není pouze nedostatečná výkonnost hráček, ale především problém způsobený neschopností klubu sehnat pro tým trenéra, který by měl dostatek zkušeností a času, aby se družstvu plně věnoval. Z tohoto důvodu chyběla i motivace hráček nejen k častým tréninkům, ale také k turnajům, kdy nebylo výjimkou, že se sešlo třeba jen 6 hráček. A to je v případě sportu o 7 hráčkách velmi těžce překonatelná překážka.

V zimě 2013 ale nastal obrat. Hráčkám se podařilo zajistit si zimní přípravu pod vedením dvou trenérů, kteří byli plně kvalifikovaní a hlavně ochotní věnovat týmu tolik času, kolik bude potřeba ke zlepšení fyzické kondice družstva. Plán zněl připravit se během zimy s pomocí odborníků na druhou část sezony fyzicky a na jaře už pilovat pouze technické dovednosti pod vedením některé ze zkušenějších hráček. Plán se ovšem změnil ve chvíli, kdy zimní část končila a na tréninky chodilo o polovinu více hráček než na začátku. Jejich motivace se začala stupňovat a chuť ukázat ostatním týmům, že do druhé ligy nepatří, byla více než patrná. V tu chvíli si nejen hráčky, ale hlavně trenéři na fyzickou přípravu uvědomili, že se družstvo pod jejich vedením posouvá strmě kupředu a že jim jejich hráčský osud není lhostejný. Rozhodli se, že chtějí dokončit rozdělanou práci a pomoci hráčkám v jedné z nejdůležitějších chvílí jejich kariéry. Stačilo pár schůzek a hráčky Tatry mají nejen nového hlavního trenéra Standu, ale také pomocného trenéra „Maštyho“.

Jak jsem již psala výše, sama jsem členkou klubu, a to již devátým rokem. Byla jsem u počátečních úspěchů, ale také neúspěchů týmu, a protože si přeji být členkou

úspěšného, ale také soudržného týmu, pustila jsem se do psaní této bakalářské práce, která by měla být nápomocna k dosažení všech předurčených cílů družstva.

2 CÍLE A ÚKOLY PRÁCE

Hlavním cílem bakalářské práce je zmapovat sociální prostředí ženského družstva RC Tatra Smíchov a vytvořit profily hráček, které by byly užitečné především pro nového trenéra týmu. K dosažení cílů bude využito zjišťovacích metod, konkrétně dotazníkových metod, skupinově zjišťovacích technik a metod zjišťování životního průběhu.

Úkolem je vytvoření dotazníku pro hráčky, který bude obsahovat otázky týkající se základních údajů o nich samotných, jejich hráčské kariéry, motivace, názorů, postojů, pocitů během tréninků a zápasů, vnímání sebe, ostatních spoluhráček, ale také trenéra. Po prostudování odborné literatury týkající se problému sociologického výzkumu, sociometrie a psychologie, následuje konzultace s trenérem týmu a hlavně s vedoucím mé závěrečné práce. Dotazníky zpracuji a ve vhodnou dobu hráčkám rozdám. Po rozdání, s pomocí trenéra, hráčky seznámím s účelem dotazníku, zodpovím případné dotazy a určím datum návratnosti.

Neméně důležitým úkolem je prostudování další odborné literatury, která mi pomůže k osvětlení dané tematiky.

Po získání dotazníků následuje zpracování výsledků, které pro lepší názornost uspořádám do grafů a tabulek. Výsledky dotazníků porovnam s informacemi získaných rozhovorem s trenérem a s výsledky pozorování. Vše budu samozřejmě v průběhu psaní práce konzultovat s vedoucím práce.

Výsledné vyhodnocení výsledků objeví pozitiva i negativa jednotlivých hráček, ale také družstva jako celku a nastíní způsob, jak by trenér se získanými informacemi měl dále pracovat. Zmapování sociálního prostředí družstva, zjištění vazeb mezi hráčkami, jejich motivace, názory a pocity by měly být výchozím můstkem pro trenéra týmu v jeho snaze o vytvoření nejen úspěšného družstva, ale také družstva soudržného, které si svůj sport a společný čas užívá a dodává jim nejen radost z výkonu a dobře odvedené práce, ale také pocit sounáležitosti a pohody.

3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE

V teoretické části práce jsou osvětleny základní pojmy, které využívám v části praktické. Pro úplnost a lepší návaznost jsou doplněna i fakta týkající se základních pojmů, které v praktické části nejsou zcela začleněna.

3.1 Psychologie sportu

Ač se může na první pohled zdát, že téma psychologie sportu s tématem mé bakalářské práce zcela nesouvisí, ve skutečnosti tomu tak není. Ve většině odborné literatury týkající se psychologie sportu se lze dočíst mnoho užitečných informací týkajících se vztahů v týmu, ať už mezi jednotlivými hráčky nebo k trenérovi družstva či ke sportu samotnému. Také ale o osobnosti sportovce, která je velmi důležitá k pochopení jeho vztahů, postojů, motivace, cílů, apod. Dalšími velmi důležitými tématy jsou sociální role, struktura skupiny nebo role trenéra a ty všechny v této literatuře najdeme také.

„Předmětem psychologie sportu je zkoumání vzájemných, oboustranných vztahů mezi sportem (sportovní činností) a psychikou člověka.“ (SLEPIČKA, HOŠEK, HÁTLOVÁ, 2006, str. 19)

Slepička, Hošek a Hátlová (2006) označují dva okruhy, které na sebe vzájemně působí. Jsou značně široké, proto dochází k nezřetelnému vymezení oblasti aplikované psychologie sportu. Z toho důvodu se někdy vymezuje oblast psychologie pohybových cvičení. Zde zkoumáme vztah průpravných cvičení a psychiky. Dále se mluví o psychologii tělesné výchovy, ve které je snaha o nalezení odpovědí na psychologické otázky předmětu tělesná výchova.

Nejčastější pojetí psychologie sportu je to nejširší, *„kdy je sport chápán jako všechny srovnávací průpravná a zábavná motorika zkoumaná na základě prostředků psychologické vědy především z hlediska otázek, jak sport ovlivňuje psychické procesy a osobnost člověka na jedné straně a jak je na druhé straně průběh sportovních činností ovlivňován psychikou člověka.“ (SLEPIČKA, HOŠEK, HÁTLOVÁ, 2006, str. 19)*

Některé přístupy ale mají tendence zúžit sport jen na vrcholový a soutěžní a psychologii sportu, respektive psychologické procesy, využívat jen ke zvýšení výkonnosti sportovců.

Tod, Thatcher a Rahman (2012, str. 13) uvádí, že: „*Psychologie tělesné výchovy a sportu se zabývá studiem lidí a jejich chování v prostředí pohybových aktivit a sportu.*“

I v této publikaci jsou předmětem zájmu autorů dvě klíčové otázky, a to:

„1. *Jak působí psychologické faktory na účast ve sportech a cvičení a na výkony v nich?*

2. *Jaký psychologický vliv má na člověka účast ve sportu a cvičení?*“

3.2 Psychologická typologie sportu

Sportovních disciplín existuje velmi mnoho a nejen jednotlivé disciplíny jsou z psychologického hlediska velmi rozdílné (například šachy a zápas nebo střelba z luku a hokej) I v rámci jedné disciplíny nalezneme mnoho odlišností, co se týče psychologických nároků na ně. Například v lyžování - sjezd, skoky na lyžích, běh na lyžích, atd. (VANĚK A KOL., 1983)

Publikace Vaňka a kolektivu (1983) uvádí nejčastěji využívanou typologii v praxi, kterou je **sociologická klasifikace** sportovních činností. Ta dělí sporty podle vzájemných vztahů mezi sportovci. Sporty tak můžeme rozdělit na:

- individuální - sportovec soutěží s ostatními, ale výkonu musí dosáhnout sám
- kolektivní - základem je kooperace sportovců (například veslařská čtyřka) nebo jejich spolupráce v herní činnosti (například basketbal)

Základní dělení sportu podle Slepíčky, Hoška a Hátlové (2006) je podle času, prostředí, počtu lidí a organizační povahy. To je na zimní, letní, sálové, outdoorové, vodní, letecké, motoristické, individuální, týmové, plavecké, míčové, pálkovací, jezdecké, olympijské, střelecké, bojové atd.

Otázkou, jak sporty rozdělit podle psychologických nároků na ně, se zabývali autoři již dříve. V České republice první psychologickou typologii sportovních činností vypracoval Kodým (1970). Rozdělil sporty do čtyř skupin podle příbuznosti jejich psychologických nároků:

1. skupina: **Senzomotorické sporty**

- vysoké nároky na koordinaci pohybů
- přesné a rychlé vnímání podmínek
- tuto skupinu lze ještě rozdělit do dvou podskupin:

- sporty s nároky na jemnou koordinaci - např. střelecké sporty
- esteticko-koordinační sporty - gymnastika, skoky do vody, krasobruslení, atd.

2. skupina: **Funkčně - mobilizační sporty**

- vysoké nároky na mobilizaci energetických funkcí
 - krátkodobá (jednorázová) mobilizace - atletické skoky, vrhy, hody, atd.
 - dlouhodobá mobilizace - vytrvalostní sporty - dlouhé běhy, chůze, dálkové plavání, kanoistika, silniční cyklistika, veslování, apod.

3. skupina: **Anticipační sporty (heuristické)**

- nutnost předvídání následných dějů
- tvořivé řešení vyskytujících se problémových úloh
 - činnost jednotlivce - potřeba předvídání činnosti soupeře a umění na ni takticky a tvořivě reagovat - např. tenis, box, atd.
 - skupinové činnosti - tým musí součinně reagovat na činnost soupeře - kolektivní hry - fotbal, hokej, atd.

4. skupina: **Technické sporty (rizikové)**

- do výkonu se promítá úroveň technického zařízení - sporty parašutistické, jachtařské, sjezdové atd.

Slepička, Hošek, Hátlová (2006) ve své publikaci upozorňují na složitost zařazení jednotlivých sportů do skupin. Některé sporty lze zařadit do více kategorií a jiné se zase zařazují velmi obtížně. Aby bylo rozdělení sportů podle psychologických nároků úplné, zařazují ještě kategorii sportů spolupracujících se zvířaty jako je jezdectví, závody psích spřežení apod. Dále vyčleňují sporty jako je horolezení, speleologie, lezečství, potápění, canyoning a další. V těchto sportech je společným psychologickým nárokem dosahování a prostupování.

U některých sportů si nelze nevšimnout jejich projevu do běžného života. Sporty jako je snowboarding, surfing nebo skateboarding se stávají životním stylem sportovců a můžeme je poznat už podle stylu oblékání, mluvy, hodnotové orientaci atd. Mluvíme o takzvané subkultuře sportů. Ve výše uvedeném případě o subkultuře „klouzavých

sportů“, kde jsou důležité pocity: být svobodný, dělat vzrušující věci a nechat se naplno ovládnout danou aktivitou. Podobně se mluví například o subkultuře motorových sportů.

S moderní dobou přichází také tendence uchýlování se do modelových a trenažérových podmínek (golfové, lezecké, střelecké a další trenažéry, spinning, vodní slalom v umělém kanálu atd.).

Ragby, jehož se má bakalářská práce týká, patří mezi kolektivní sporty. Spolupráce a komunikace hráčů je bezpochyby základem úspěchu. Podle psychologických nároků patří ragby mezi anticipační skupinové sporty, ve kterých tým musí součinně reagovat na činnost soupeře. Ragby lze zařadit mezi sporty, které se promítají do běžného života. Troufnu si říci, že pro většinu hráčů a hráček je ragby jejich životním stylem. Již dětem hrajícím ragby se jejich trenéři snaží vštípit správné řešení určitých sportovních, ale i týmových situací, které lze převést i do běžného života. Jako příklad lze použít citát od Johna Kirwana, trenéra Nového Zélandu a jednoho z nejúspěšnějších bývalých hráčů: *„I often say rugby's like life. You can have the ball in your hand and be running down the field feeling unstoppable. Then someone tacks you and you hit the deck and you're vulnerable; you're lying there exposed. Suddenly your team-mates are there, not just over the ball but over you, protecting you. They're prepared to put their bodies on the line for you. That's what happens in life: you fall over and your mates come to your aid.“* (KIRWAN, 2010, str. 116)

3.3 Metody psychologie sportu

Jak již bylo napsáno výše, psychologie sportu se zabývá vztahy mezi sportem a psychikou sportovce a tyto vztahy se snaží vysvětlovat. Proto psychologie sportu *„patří spíše mezi vědy analytické, explorativní, interpretační.“* (SLEPIČKA, HOŠEK, HÁTLOVÁ, 2006, str. 26)

Metody psychologie sportu jsou hlavně zjišťovací, ale existuje velká poptávka po metodách, které by zlepšily sportovní činnost jedince i skupiny. *„Jde o širokou paletu metod formativních, regulativních, odvozených z psychoterapie, prolínajících se s pedagogikou (psychagogika), psychohygienou, metodami výcvikovými a tréninkovými.“* (SLEPIČKA, HOŠEK, HÁTLOVÁ, 2006, str. 26)

Metody formativní ani zjišťovací nejsou specializované pouze na oblast psychologie sportu. Některé mají původ v mimosportovních oblastech psychologie a pouze několik z nich bylo vytvořeno a standardizováno specializovaně v podmínkách psychologie sportu. (SLEPIČKA, HOŠEK, HÁTLOVÁ, 2006)

Ve výše uvedené publikaci se můžeme dozvědět o dvou okruzích metod:

1. Metody zjišťování

Metody zjišťování se dále dělí podle oblasti a podle hlavního znaku na:

a) Metody zjišťování životního průběhu

- rozhodují o osobnosti sportovce
- metody méně standardizované, explorativní, netestované, zpravidla s menší mírou objektivity
- například **anamnéza** (rodinná, školní, zdravotní, sportovní, zájmová atd.) nebo **pozorování** (psychodiagnostická metoda, která patří mezi nejrozšířenější metody v psychologii sportu)

b) Dotazníkové metody

- velmi atraktivní metoda, kdy se v krátkém čase dá získat velké množství hodnotitelných údajů
- nevýhodou je, že sportovec se musí umět a chtít ohodnotit, problém nastává v případě, kdy je sportovec nesebekritický nebo odpovídá na otázky, tak jak si myslí, že je žádoucí
- například **anketa** (zjištění názorů respondenta na určitý, aktuální problém - například názory diváků), **psychologické dotazníky** (zjištění vlastností sportovce)

c) Psychologické testy

- větší míra objektivity, protože hodnotí výkon zkoumané osoby
- zjištění aktuálního stavu sportovce

- například **výkonové testy** (testy inteligence, testy reaktivity, testy psychomotorického tempa, testy senzomotorické koordinace, testy pozornosti) **nebo projektivní testy** (vycházejí z hodnocení fantazijního výkonu člověka)

d) Skupinové zjišťovací techniky

- od předchozích technik se liší zaměřením na skupinovou dimenzi sportovní činnosti → předmětem zájmu je sociální skupina sportovců, ne individuum
- například **sociometrické techniky** (vedou k vytvoření sociogramu podle pozitivního a negativního výběru respondentů, mohou být ukazatelem sociální pozice jedince ve skupině)

2. Metody působení

„Znamenají využití psychologických poznatků k dosažení psychologicky definovaných cílů u sportovce, nebo sportovní skupiny.“ (SLEPIČKA, HOŠEK, HÁTLOVÁ, 2006, str. 29)

a) Verbální metody

- **pohovor**
 - může mít mnoho podob
 - moment racionalizace a argumentace - přesvědčování
 - moment sugesce - apel na city, spoléhá se na autoritu nositele poselství, atd.
- **zúčastněné vyslechnutí**
 - využívání humoru k ventilaci napětí, odvedení pozornosti od problému

b) Výcvikové metody

- **mentální trénink**
 - jedná se o nacvičení konkrétního postupu, který sportovec posléze může využít i v soutěžním napětí

c) biologické regulativní prostředky s vedlejšími psychologickými účinky

- pozitivní ovlivnění aktuálního psychického stavu

- **spánek**
- **masáž**
- **vyběhání, atd.**

d) neurotechnologie

- využití technických prostředků k ovlivnění elektrické aktivity mozku s cílem zklidnění

e) magické prostředky působení

- využití různých maskotů, talismanů, rituálů

Podle Hoška a Macáka (1989, str. 21) „*předmětem výzkumu psychologie tělesné výchovy a sportu je odhalování zákonitostí všestranného vlivu tělesné výchovy a sportu na osobnost člověka a naopak, a výzkum aktivity člověka v tělovýchovné a sportovní činnosti.*“

Metody rozdělují do těchto hlavních oblastí:

- metody získávání údajů podle různých forem výpovědí a odpovědí zkoumaných osob
- metody registrace psychomotorických ukazatelů v laboratoři
- metody registrace projevu psychických vlastností a schopností
- metody odhalující sociálně psychologické vztahy ve sportovním prostředí a sportovním kolektivu

Výše uvedení autoři rozdělují metody na:

- metody psychologie tělesné výchovy ve školní tělesné výchově - například pozorování, testy, dotazníky, atd.
- metody psychologie sportu - dotazníkové metody, testy ve sportovním prostředí, laboratorní testy, atd.

V praktické části bakalářské práce využívám převážně metody zjišťování, konkrétně dotazníkové metody, metody zjišťování životního průběhu a skupinové zjišťovací techniky. Dotazníkové metody jsem zvolila z důvodu jejich nenáročnosti na čas, a

protože jsem si byla jista jejich návratností. Zvolit metody zjišťování životního průběhu byla samozřejmost z důvodu mého dlouholetého působení v týmu.

Skupinové zjišťovací techniky, přesněji sociometrické techniky jsem využila v menší míře, ovšem s velmi důležitými výsledky.

Petrusek (1969) uvádí čtyři základní způsoby zpracování sociometrických dat:

1. Sociometrické matice
2. Grafy
3. Kvantitativní výsledky
4. Statistické výsledky

Pro své účely jsem využila základní sociometrickou matici a sociogram, grafy i kvantitativní výsledky.

Sociometrická matice je základní formou, jak zpracovávat data obdržená sociometrickým dotazníkem. *„Tato operace je nejjednodušší, základní a výchozí operací: základní proto, že přímo z matice můžeme číst některé elementární údaje os sociopreferenční struktury i pozici jednotlivých individuí v ní, výchozí pak proto, že konstrukce matice je předpokladem prakticky všech dalších vyhodnocovacích postupů, grafických i kvantitativních.“* (PETRUSEK, 1969, str. 159)

Sociogram je podle Bjersteda (1956) jedním ze základních znaků sociometrie. Ve své práci použiji kruhový sociogram, který se konstruuje pomocí soustředných kružnic. Narýsuje se $n + 1$ kružnic, kde n znamená nejvyšší počet obdržených sociometrických výběrů, a ty se očíslovají postupně od střední kružnice. *„Jednotlivá individua pak zaznamenáváme na ty kružnice, jejichž číslo odpovídá počtu výběrů, jež obdržela.“* (PETRUSEK, 1969, str. 177)

Z kvantitativních výsledků využívám výpočet volebního statusu a soudržnosti družstva, který uvádí publikace Vaňka, Hoška, Rychteckého a Slepíčky (1980).

Výpočet volebního statusu vychází se sociometrické matice a matematicky ho lze vyjádřit:

volební status jedince x = počet jedinců, kteří zvolí jedince $x/(N-1)$, N = počet sportovců ve skupině (hráčů v družstvu)

Při výpočtu lze využít dva způsoby:

a) pozitivní i negativní výběry - Hráč s nejvyšším volebním statusem, bude hráč, který byl nejvíce vybírán. Pouze číslo nám ale neřekne, zda je vnímán pozitivně nebo negativně.

b) pouze pozitivní výběry - Toto hledisko ukáže nejoblíbenějšího (nejoblíbenějšího) hráče, který má na ostatní členy družstva největší neformální vliv. „*Sportovec takového typu je pak vhodný pro přenos informací neformální cestou mezi vedením skupiny a ostatními členy sportovní skupiny.*“ (VANĚK, HOŠEK, RYCHTECKÝ, SLEPIČKA, 1980, str. 144)

Dalším výpočtem, který lze ze sociometrických dat získat je soudržnost celé skupiny. „*Soudržnost sportovní skupiny patří mezi základní hodnotící parametry skupiny a výrazně se podílí na tvorbě sociálního klimatu ve skupině.*“ (VANĚK, HOŠEK, RYCHTECKÝ, SLEPIČKA, 1980, str. 144)

Číselné vyjádření úrovně soudržnosti vypočítáme pomocí vzorce:

$$\text{soudržnost} = \frac{\text{počet vzájemných kladných výběrů členů skupiny}}{[(N-1)/2]},$$

$$N = \text{počet členů ve skupině (družstvu)}$$

3.4 Sport jako socializační činitel

Protože sport obsahuje sociální a kulturní atributy, můžeme sport a jeho mnohostranné sociální, ekonomické a kulturní souvislosti pokládat za předmět sociologické analýzy.

„*Sociologie se zabývá jednak sociálními vztahy a souvislostmi, které podmiňují sportovní výkon, uplatněním jedince - sportovce ve společnosti, jednak společenskými vztahy.*“ (ČECHÁK, LINHART, 1986, str. 11)

Čechák a Linhart upozorňují na problém rozdílu sportovních odvětví a úrovní. Znalosti o sportovním kolektivu a jeho fungování v různých sportovních odvětvích a na různých úrovních se musí rozlišovat a musíme na ně pohlížet odlišně. Jinak budeme zkoumat partu lidí, kteří si jdou jen tak pro radost každé úterý zahrát volejbal a jinak budeme nahlížet na sportovní tým basketbalu hrající nejvyšší soutěž.

Sociologický pohled sportu musí zohledňovat skutečnost, že jedinec se může podílet na sportovní činnosti na různých úrovních a nesmí zapomínat ani na fakt, že sport není

jediná činnost člověka v jeho životě a každý jedinec plní další společenské role, ať už v zaměstnání, ve škole, v rodině, atd.

Sociologie sportu zahrnuje zejména tyto úrovně:

- a) institucionální základnu sportu ve světovém a národním měřítku
- b) lokální sportovní struktury (například mládežnický sport)
- c) úroveň jednotlivých tělovýchovných jednot, sportovních oddílů a týmů, které fungují v rámci různých nadřazených struktur
- d) úroveň neformálních sociálních skupin, které nemají oficiální strukturu (pravidelná sportovní činnost ve volném čase)
- e) úroveň individualizovaného vztahu ke sportu (například sportovní divák)

Snad ve všech publikacích zabývajících se sociologií sportu se dočteme, že sport je odrazem společnosti a jejích ekonomických, politických a sociálních problémů. Jako příklad lze uvést publikaci Aleše Sekota (2013, str. 5), ve které autor píše: *„Je nepochybné, že sport, jako široce rozkročený fenomén, tvoří významnou a nepřehlédnutelnou součást sociálně kulturní scény soudobého světa. Jeho povaha tak tvoří důležitou výpověď o hodnotovém směřování společnosti, umožňuje nahlédnout do jemného předitiva kulturních, ekonomických, politických a sociálních problémů současnosti a předjímat možný vývoj na proměnlivost nových zážitků zaměřené postmoderní společnosti.“*

Zajímavé přirovnání nalezneme v publikaci Wohla (1976, str. 156), který rozvíjí myšlenku, že: *„sport se stává takovým, jakým je svět společnosti, která jej utváří. Proto také v jeho institucionální struktuře, v jeho funkcích, ...vzorech jednání, postojích i sociálních rolích..., můžeme zobrazit stav celé společnosti, její vnitřní konflikty i integrační procesy ,..., její slabost i sílu, obdobně jako v kapce vody se zrcadlí struktura a stav přírody.“*

Již výše zmínění autoři Čechák a Linhart (1986) ale také upozorňují na skutečnost, že sociálně přetvářející a reformní funkce sportu nelze přeceňovat. Sport je sice významným prostředkem šíření společenských a kulturních hodnot, ale nemůže se stát nástrojem celkové přestavby společnosti.

Slepička, Hošek a Hátlová (2006) se shodují s ostatními autory a považují sport za významný společenský jev, který je odrazem kultury dané společnosti.

„Různá pojetí socializace, která se objevují u jednotlivých autorů, se shodují v tom, že socializace je pojem pro proces, v jehož rámci individuum rozvíjí jemu vlastní sociálně relevantní schémata chování a prožívání prostřednictvím aktivní interakce s druhými lidmi.“ (SLEPIČKA, HOŠEK, HÁTLOVÁ, 2006, str. 100)

Heinemann (1998) vychází ze čtyř dimenzí socializace:

1. Společenská identita

- normy, hodnoty, symboly a sociální techniky prezentovány v dané společnosti
- jedinec se tyto hodnoty učí, přejímá je a přijímá je jako závazné
- hodnoty a normy ve sportu jsou často velmi specifické a odlišné od běžných sociálních norem → může docházet k modifikaci hodnotového systému

2. Sebeidentita

- sladění požadavků sociálních rolí s osobností jedince
- prostředí sportu je velmi dynamické a proměnlivé, co se týče sociálních rolí a pozic, což vytváří předpoklady pro ovlivňování vlastní identity sportovce
- sportovec se může dostat do konfliktu sociálních rolí, pokud není schopen plnit nároky vyplývající z těchto rolí, což se může projevit negativním dopadem na osobnostní rozvoj sportovce (zejména u dětí a mládeže)

3. Sebeprosazení

- nalezení rovnováhy mezi společenskou identitou sportovce a jeho sebeidentitou → uchování si určité míry nezávislosti na společenském prostředí

4. Sebepojetí se sociálními závazky

- nutnost vazby sportovce na jeho sociální okolí

3.5 Osobnost sportovce

Pokud bychom chtěli najít téma psychologie sportu, které je nejvíce propracované, došli bychom k jednoznačnému závěru, že tímto tématem je osobnost sportovce, tzv. sportovní personologie. (MACÁK, HOŠEK, 1989)

Předmětem zájmu sportovní personologie je: „*jak systematické sportování ovlivňuje osobnost člověka a samozřejmě naopak, jak osobnostní vlastnosti ovlivňují výsledky sportování, tj. dosažení sportovního výkonu.*“ (SLEPIČKA, HOŠEK, HÁTLOVÁ, 2006, str. 84)

Důvody zkoumání osobnosti sportovce jsou tedy jak psychologické, tak pedagogické. Aby mohl být sportovec úspěšný na světové úrovni, musí se do procesu budování výkonu zapojit celá integrovaná osobnost sportovce.

Každý jedinec se vyznačuje mnoha vlastnostmi, které jsou poměrně stálé a typické. Projevují se v každé činnosti sportovce a ovlivňují jeho dosahovaný výkon.

Chápání pojmu osobnost sportovce se od chápání obecného pojmu osobnosti odlišuje důrazem na somatické stránky základu osobnosti a dále také nutností chápat osobnost sportovce i vývojově. Osobnost sportovce se v průběhu jeho sportovní kariéry neustále dotváří a tím mění i samotnou kariéru. Sportovec v průběhu své činnosti může měnit své sebepojetí, cíle, atd. a to vše se promítá do osobnostních rysů.

Trenérská činnost vyžaduje skutečné porozumění osobnosti sportovce a jeho vedení v souladu s ní. „*Chce-li se trenér dopracovat úspěchu v jednání se sportovcem a v působení na něj, musí dlouhodobě, svědomitě a trpělivě poznávat jeho osobnost.*“ (SLEPIČKA, HOŠEK, HÁTLOVÁ, 2006, str. 84)

Nejen v psychologii sportu se často spekuluje nad otázkou, co je v osobnosti dáno dědičně a co lze ovlivnit výchovou. Zkušenosti odborníků dokazují, že význam některých genetických předpokladů je viditelný, ovšem schopnost člověka vhodně kompenzovat nedostatky některých vrozených vloh a jeho trénovatelnost je ohromná. Stále více se ve sportu také potvrzuje tzv. paradox nadání a houževnatosti sportovce, kdy velice talentovaný sportovec sice zpočátku své kariéry dosahuje úspěchů, ale protože k nim právě díky svému talentu přichází poměrně „snadno“, nevytvoří si příslušné stránky charakteru a zaměření osobnosti, na kterém by svůj růst mohl později stavět a tím svůj přirozený vklad talentu vyčerpá a do budoucna z něj nemusí být úspěšný sportovec. Oproti tomu někteří méně talentovaní jedinci si musí svou prvotní výkonnost „vydřít“ a tím získávají houževnatost, kterou jsou později schopni využít ke svému růstu a i období neúspěchu jsou schopni překonat a získanou tréninkovou pílí jsou schopni stát se velice úspěšnými sportovci. Z těchto poznatků lze dojít k závěru, že ideálním typem sportovce je houževnatý talent.

Abychom poznali osobnost konkrétního sportovce, je třeba si zodpovědět tři následující otázky: co sportovec chce, co může a jaký je? První otázka je spojena s oblastí

schopností a předpokladů k činnosti, druhá otázka směřuje do oblasti motivačně volní. Obě tyto otázky reagují na základní poučku psychologie, že výkon je funkcí motivace a schopností. Třetí otázka je již komplikovanější a směřuje ke znakům vyjadřujícím profil osobnosti sportovce, což je například temperament, sociální vazby a role, charakter, ale i tělesné schéma. Pokládat si otázku, jací jsou skupiny sportovců (například fotbalisté) je zavádějící a fantazijním obrazem skutečnosti. (SLEPIČKA, HOŠEK, HÁTLOVÁ, 2006)

3.6 Sociální skupiny ve sportu a jejich vlastnosti

K vytvoření odbornějšího pohledu na sportovní skupinu, která se bakalářské práce týká, bylo potřeba zjistit, jakou skupinou ženské ragbyové družstvo vlastně je a jaké by mělo mít vlastnosti.

„Značná část života člověka se odehrává ve svazku s jinými osobami, s nimiž má člověk trvalé kontakty, s nimiž vyvíjí společnou činnost a má s nimi společné cíle, tedy v sociálních skupinách.“ (VANĚK, HOŠEK, RYCHTECKÝ, SLEPIČKA, 1980, str. 117)

Jednou takovou skupinou jsou sportovní skupiny neboli sportovní družstva.

Jednotliví autoři se v charakteristice sociálních skupin liší, přesto ve většině definic je za skupinu považováno sdružení dvou nebo více osob, které jsou ve vzájemné interakci a každá osoba ovlivňuje ostatní a sama je také ovlivňována. (SLEPIČKA, HOŠEK, HÁTLOVÁ, 2006)

Autorka Jenningsová (1947) rozlišuje „psychoskupiny“ a „socioskupiny“. Rozdíl mezi „psychoskupinou“ a „socioskupinou“ vidí ve velikosti a vstupu do skupiny. „Socioskupiny“ jsou větší než „psychoskupiny“ a pro vstup nebo přijetí do „socioskupiny“ je rozhodující zejména způsobilost, což vyplývá převážně z toho, že skupina je úkolově orientovaná. Na rozdíl od psychoskupiny, kde je rozhodující spíše vhodnost člena pro skupinu.

Vaněk, Hošek, Rychtecký a Slepíčka (1980) vymezují některé podstatné znaky malých skupin, kterými se sociální psychologie převážně zabývá:

- a) Skupina je integrované sdružení dvou nebo více osob, které mají některé společné cíle.
- b) Členové skupiny jsou spojeni trvalejšími svazky.
- c) Vzájemně se znají.
- d) Komunikují tváří v tvář.
- e) Vytvářejí společné normy závazné pro chování všech členů skupiny (viz. předchozí kapitola).
- f) Vzájemná závislost sociálních rolí, která podmiňuje organizaci skupinového života, dělbu úkolů a činností.

V publikaci Slepíčky, Hoška, Hátlové (2006) i Vaňka, Hoška, Rychteckého, Slepíčky (1980) najdeme dělení skupin na primární a sekundární, formální a neformální a členské a referenční.

Podle první zmíněné publikace sportovní družstva patří do **primárních sociálních skupin**, které se dají charakterizovat například společnými cíli spojenými s činností skupiny, komunikací tváří v tvář, vytvořenou sítí interpersonálních vztahů, značným stupněm vzájemné znalosti, vytvořeným systémem pozic a rolí a v neposlední řadě existencí společných norem.

Sekundární skupiny vznikají v důsledku určitého zájmu nebo úkolu a obecně je můžeme charakterizovat spíše náhodnými vztahy. Příkladem mohou být různé kluby, třídy, dílny atd. I ve sportu se ale tvoří sekundární skupiny, které jsou větší než primární skupiny a převažují zde náhodné vztahy. Příkladem může být český olympijský tým, kdy jednotliví sportovci k dosažení svého sportovního úspěchu nepotřebují ostatní jedince, nemusejí spolupracovat, ani vytvářet systém sociálních rolí (pokud se nejedná o spolučleny sportovního družstva), ale mají společný cíl, a to dobře reprezentovat svou zem.

Ve sportovní psychologii se termíny formální a neformální skupiny také občas používá, ale toto dělení je poměrně shodné s předchozími pojmy primární a sekundární skupiny.

Neformální skupiny mají volnou organizační strukturu a sociální role a pozice jednotlivých členů nemusí být striktně vymezeny. Příkladem může být skupina rekreačně sportujících jedinců, která není organizována a ve které si členové plní převážně své osobní cíle.

Formální skupiny se musí řídit stanovenými normami a předpisy, jsou řízeny hlavně zvenčí a je hodnocena jejich efektivita. Formální skupiny často plní cíle určené zřizovatelem a existence skupiny je s těmito cíli svázána. Příkladem takovýchto skupin jsou sportovní oddíly se svou strukturou a vazbou na další společenské organizace.

Další dělení, které se v publikacích nachází je dělení na skupiny členské a referenční. **Členská skupina** je ta skupina, které je jedinec členem. **Referenční skupina** je skupina, do které by chtěl jedinec patřit. Typickým příkladem ve sportu je členství sportovce ve sportovním družstvu a zároveň jeho touha patřit do národního družstva, které tedy představuje referenční skupinu.

V knize Vaňka, Hoška, Rychteckého, Slepíčky (1980) se můžeme dozvědět ještě o jedné kategorii skupin, a to je skupina vlastní a cizí. **Vlastní skupina** je taková skupina, která je přijímána s pocitem sounáležitosti, s pocitem vědomí my. **Cizí skupina** je naopak vnímána jako ti druzí.

Pro většinu sportovních skupin můžeme však používat pojmu **psychologická skupina**, kterou lze definovat jako dvě nebo více osob, kdy vztahy mezi jednotlivými členy jsou navzájem závislé, chování jednoho člena, ovlivňuje chování druhého a naopak a ve skupině panují společné hodnoty, normy a názory.

Skupinu ženského týmu Tatry řadíme mezi primární, neboli formální skupiny. Pro hráčky družstva je tato skupina samozřejmě členská a výsledek by nám měl ukázat, zda ji hráčky vnímají jako vlastní či cizí.

Většina autorů se zmiňuje o vlastnostech, které malé sociální skupiny ve sportu mají a například Vaněk a kol. (1983) poukazuje na skutečnost, že některé vlastnosti skupin ovlivňují úspěšnost družstva v jeho sportovní činnosti.

„Sportovní výkon v kolektivních činnostech je možné chápat jako určitou skladbu individuálních činností jednotlivých členů skupiny aktuálně ovlivňovaných sociálně psychologickými faktory, které vyplývají z dynamiky skupinových jevů.“ (VANĚK A KOL., 1983)

Jedná se o tzv. sociální klima, které se hodnotí podle určitých vlastností družstva.

Aby bylo sportovní družstvo co nejvíce úspěšné, je třeba snažit se podporovat tyto vlastnosti skupiny:

- soudružnost
 - solidarita mezi členy družstva a silný pocit sounáležitosti
 - nejvíce se projevuje v zátěžových podmínkách (každé utkání)
 - ovlivňuje správnou funkci družstva
 - čím vyšší úroveň soudružnosti, tím vyšší odolnost vůči případnému vzniku konfliktů uvnitř skupiny
- homogenita
 - stupeň shody členů skupiny v určitém znaku
 - ve sportu je to sportovní výkonnost
 - čím vyšší úroveň soutěže, tím vyšší snaha o výkonnostní homogenitu členů skupiny
 - nejvýrazněji se tento požadavek projevuje u národních družstev
- plastičnost
 - přístupnost ke změnám ve struktuře a v cílech skupiny
 - změny krátkodobé (objevení se nového vůdce) a dlouhodobé (změna kapitána, trenéra, obměna členů družstva, atd.)
 - pokud má být činnost družstva úspěšná, plastičnost družstva je potřeba
- propustnost
 - navazuje na plastičnost skupiny
 - vyjadřuje, jak snadno dochází ke změně členstva
 - vysoká propustnost je spíše nežádoucí, dokazuje, že družstvo prochází určitou výkonnostní krizí → zásah do struktury
 - malá propustnost ukazuje vyzrálou a stabilní strukturu a většinou i dobrou sportovní výkonnost
 - čím uzavřenější družstva s vysokými vstupními požadavky (výkonnostními) na nové členy, tím vyšší efektivita družstva
- polarizace
 - zaměřenost všech členů skupiny k jedinému společnému cíli
 - družstvo by mělo mít dán jeden jasný cíl (vítězství nebo určité umístění v soutěži) a tomu by mělo veškerou svou činnost podřídit
 - čím vyšší polarizace, tím vyšší efektivnost družstva

- národní družstva představují teoreticky nejvyšší možný stupeň polarizace
- participace
 - stupeň a intenzita účasti jednotlivce na skupinový život a činnost skupiny
 - čím vyšší participace, tím vyšší výkonnost sportovního družstva → výkonnost družstva je do značné míry tedy ovlivněna tím, kolik času jsou jednotliví členové ochotni věnovat sportovní činnosti
 - vrcholový sport je ukázkou nejvyšší participace, kdy se téměř nedá mluvit o volném čase, neboť čas, který jedinci nevěnují společné sportovní činnosti, slouží k regeneraci sil a často je přísně zorganizován
- kontrola
 - příslušnost ke skupině může být regulována vztahy nebo silami, které existují mimo skupinu
 - se vzrůstajícím stupněm úrovně soutěže, roste i kontrola družstva (důležitou roli hraje popularita a rozšířenost sportovního odvětví) → neúspěch vede k velkým zásahům do vnitřní struktury družstva a to bez ohledu na její potřeby
 - oproti ostatním vlastnostem, které výkon zvyšují, je kontrola skupiny vlastnost spíše snižující výkon

Za vlastnosti sportovního družstva jako skupiny, ať už žádoucí nebo nežádoucí považují Slepíčka, Hošek, Hátlová (2006) tyto vlastnosti:

- stabilita
 - označuje proměnlivost v členské základně
 - stabilní skupina nemění své členy příliš často → stabilnější struktura
 - stejné jako plastičnost družstva u předcházejících autorů
- velikost
 - v malých skupinách se členové vzájemně velmi intenzivně ovlivňují a komunikují „tváří v tvář“
 - skupina sportovního družstva je vymezena pravidly a členové jsou ve vzájemném přímém kontaktu, proto se jedná o malé skupiny
- integrovanost
 - projevuje se jednotnou činností a postoji členů
 - obdobný základ jako soudružnost a stabilita

- podobné jako polarizace v předchozím výčtu vlastností družstev
- soudržnost (kohezivita)
 - velmi důležitá vlastnost družstva, kterou se zabývá mnoho autorů podrobně
 - silný pocit sounáležitosti mezi členy družstva
 - vědomí, že jeden bez druhého kýženého cíle nedosáhne
- atraktivnost
 - společenská významnost skupiny
 - členství ve vysoce atraktivní skupině mnohdy sportovci přináší ojedinělé společenské postavení a ekonomické zhodnocení
- stálost
 - doba trvání skupiny
 - ve sportu existují skupiny velmi stálé, které trvají řadu let, mají svou tradici, ale také skupiny vytvořené pouze za nějakým účelem, takže trvající pouze krátkou dobu
- autonomie
 - nezávislost skupin na ostatních
 - sportovní skupiny jsou většinou skupiny závislé, protože jsou součástí sportovních oddílů, kterými jsou řízeny a také hodnoceny
- intimita
 - stupeň intenzity vztahů mezi členy skupiny
 - závislá na počtu členů skupiny → sportovní družstva jsou malé skupiny → vysoká míra intimity
 - v zátěžových situacích vyplouvají na povrch jiné formy chování, než jsou obvyklé
- propustnost
 - vlastnost, která označuje, jak je snadné nebo obtížně obměnit členy v družstvu
 - závisí na vstupních požadavcích skupiny
 - sportovní družstva patří mezi celkem propustné skupiny, ovšem, čím vyšší výkonnostní úroveň, tím jsou požadavky vyšší
 - u populárních sportů je propustnost skupiny ovlivněna také komercí (prodej hráčů, atd.)

- homogenita
 - stupeň shody členů skupiny v určitých znacích
 - skupiny homogenní (stejnorodé) nebo heterogenní (různorodé)
 - u sportovních skupin je homogenita požadována více než u jiných skupin
 - čím vyšší výkonnostní úroveň, tím se požadavek homogenity zvyšuje

- polarizace
 - zaměření všech členů skupiny na stejné cíle
 - ve sportu se jedná většinou o jeden cíl, a to zvítězit
 - problém nastává v případě, kdy se všichni členové neztotožní s vybranými cíli a vytvoří se různé podskupiny, tudíž hrozí větší riziko konfliktů, menší úroveň skupinové motivace a to vede k neúspěchu

- hodnotová orientace
 - vyjadřuje, jaké hodnoty skupina uplatňuje → jaké má cíle a jaké prostředky využívá k jejich plnění
 - u vrcholového sportu je mnohdy za jedinou hodnotu považován úspěch, což vede k řadě negativních projevů (např. agrese)
 - naopak skupiny v rekreačním sportu nejsou hodnotově orientovány pouze na úspěch, ale jsou obohaceny o prožitky ze sportu samotného, sociálního prostředí, přírodního prostředí, atd.

- stupeň libosti
 - vyjadřuje, jak moc pozitivně nebo negativně vnímá jedinec své členství ve skupině
 - stupeň libosti souvisí s intenzitou sportování → jiné potřeby mají skupiny ve vrcholovém sportu a jiné v rekreačním sportu
 - skupiny v rekreačním sportu jsou více závislé na vnitřních prožitcích, skupiny ve vrcholovém sportu jsou podrobeny vnějšímu hodnocení a úspěch a neúspěch velmi ovlivňuje atmosféru družstva

- kontrola
 - uplatňování skupinových norem → sociální normy uvnitř skupiny i zvenčí
 - populární sporty jsou podrobeny větší vnější kontrole i většímu tlaku společnosti → ztrácejí svou samostatnost

3.7 Struktura skupiny

Téma struktury skupiny je pro tuto práci jedním z nejdůležitějších. Je potřeba rozlišit pojmy pozice, status a role. Další rozlišení rolí je neméně důležitou částí, která bude využita ke správnému přiřazení rolí jednotlivým hráčkám zkoumaného družstva.

„Důležitým činitelem vytvářejícím předpoklady pro efektivní skupinovou činnost je struktura skupiny.“ (VANĚK A KOL., 1983, str. 148)

Mezi členy skupiny dochází k rozdělování rolí, vznikají sympatie a antipatie a vynořují se vůdcové. Každý jedinec zaujímá ve skupině jinou pozici, má odlišnou popularitu a míru osobní moci. V průběhu formování skupiny dochází k tomu, že každý člen skupiny má různý vliv na ostatní jedince, slovo jednoho znamená více než druhého a ne všichni dělají tytéž věci. Strukturu skupiny tedy tvoří systém pozic, statusů a rolí.

Pozice je místo v sociálním žebříčku skupiny, na kterém se jedinec nachází vzhledem k ostatním jedincům. Systém pozic vyjadřuje, jak jsou jedinci hodnoceni, přijímáni, jaký mají podíl na moci a jaký je jejich přínos ke skupinové činnosti. V neposlední řadě nám říkají, jaký vztah k jedinci na určité pozici, mají ostatní členové skupiny.

Zjednodušeně řečeno sociální pozice nám říkají, kdo je komu nadřazen, podřazen nebo přiřazen.

Můžeme mluvit o subjektivní pozici, která vychází z toho, jak se jedinec sám oceňuje a o pozici objektivní, která je výsledkem oceňování jedince druhými členy skupiny. V případě shody mezi subjektivní a objektivní pozicí hovoříme o stabilním systému pozic družstvu. Pokud se ve většině pozic ve skupině nachází rozpor mezi subjektivními a objektivními pozicemi, mluvíme o struktuře skupiny značně nestabilní.

Vytváření pozic ve sportovních družstvech je usnadněno jasnými kritérii, kterými jsou například výkonnost, doba příslušnosti ke skupině, dřívější úspěchy, atd.

Typickou snahou členů s nižší pozicí je dosažení vyšší pozice s vyhlídkou výhod, které z vyšší pozice plynou.

Status představuje společenské ohodnocení sociální pozice. Každá sociální pozice je ohodnocena ostatními a podle míry ohodnocení získává určitou prestiž a také určité funkce.

Role představuje způsob chování typického představitele určité pozice, které je ostatními členy skupiny očekáváno. Sociální roli lze chápat jako schéma cílů, činností, hodnot a názorů, které charakterizují představitele určité pozice. (VANĚK A KOL., 1983; SLEPIČKA, HOŠEK, HÁTLOVÁ, 2006)

Vaněk, Hošek, Rychtecký, Slepíčka (1980) rozlišují tři typy rolí z hlediska doby trvání role:

a) role krátkodobá

- role časově omezena pravidly
- např. zraněný hráč, vyloučený hráč

b) role dlouhodobá

- role obecnějšího charakteru, např. kapitán, vůdce
- role spjaté s charakterem sportovní činnosti, např. obránce, smečář, brankář
- stabilní role

c) role vrozená

- zcela stabilní role, které trvají po celý život jedince
- např. muž, žena

Slepíčka, Hošek, Hátlová (2006) uvádí další role:

a) role spjaté s činností družstva (např. herní role, role vůdce)

b) role pojící se k vytváření dobrého klimatu skupiny (např. emoční vůdce)

c) role spojené s uspokojováním vlastních potřeb členů (např. role zlého muže)

Pokud chceme analyzovat činnost sportovního družstva jako celku a činitele, které jeho vývoj ovlivňují, je vhodné využít právě tuto typologii. Mezi činitele, které ovlivňují efektivnost plnění výše zmíněných rolí, patří subjektivní přesvědčení o důležitosti činností, které jsou s rolí spjaté a také identifikace jedince s danou rolí. Důležitou roli hraje také to, jestli člen plněním požadavků uspokojuje skupinové cíle nebo jen své soukromé.

Nejčastěji zmiňované role, které se ve sportovních družstvech vyskytují a nalezneme je v mnoha publikacích, např. v knize Vaňka, Hoška, Rychteckého a Slepíčky (1980), jsou: role vůdce, role bažanta, role obětního beránka, role zlého muže a role černé ovce.

3.7.1 Role vůdce

Role vůdce patří mezi nejvýznamnější role skupiny. Novikov a Kolomejcev (1975) upozorňují na vědecké poznatky, které dokazují, že skupiny s vůdcem dosahují větších úspěchů než skupiny bez vůdce.

Stejně jako v jakékoliv jiné skupině i ve sportovním družstvu je role vůdce spjatá s určitými vlastnostmi a zákonitostmi. Za vůdce je obvykle považován jedinec, který udržuje atmosféru skupiny, kontroluje její aktivity, reprezentuje skupinu navenek a ovlivňuje činnost a cíle skupiny. Vůdce má dobrou sociální pozici ve skupině a vysoký sociometrický status, z něhož plyne vliv na členy skupiny.

Za základní faktory vůdcovství jsou obecně považovány:

- uznání a porozumění potřebám skupiny
- iniciativa, organizační schopnosti podpořené vlastní účastí na životě skupiny
- výkonnost v souvislosti s motivací členů skupiny
- sociální citlivost vůči dění ve skupině spojená se starostlivostí o členy skupiny

Výše uvedené faktory nedisponují vždy stejnou důležitostí. Ve sportovních družstvech je nejdůležitějším faktorem výkonnost a sociální citlivost vůči ostatním členům družstva a jeho dění.

Jak ale bylo již uvedeno výše, v malé skupině, res. ve sportovním družstvu, ovlivňuje každý člen ostatní členy skupiny, a proto každý člen může být potenciálním vůdcem. Z toho důvodu můžeme mluvit o více typech vůdcovství. V případě zátěžových situacích, daných například nepříznivým vývojem zápasu, se v družstvu většinou objeví jedinec, který družstvo „táhne“ a ostatní se domnívají, že právě on je vyvede z herní krize a situace bude úspěšně vyřešena. V tomto případě mluvíme o **situačním vůdcovství**, které se objevuje zejména u sportovních skupin s vysokou úrovní výkonnosti.

Pokud je situace v družstvu nepříznivá, může dojít i k rozdělení vůdcovských aktivit mezi více osob. Jedinec, který je v dané situaci nejvýkonnější může získat roli úkolového vůdce a jedinec, který bude udržovat dobré klima ve skupině, bude považován za emočního vůdce. V takovém případě hovoříme o rozptýleném vůdcovství, které může vést k příznivému vyřešení zátěžové situace a po skončení takové situace by se skupina měla vrátit do tzv. klidového stavu. Pokud se ale tyto krátkodobé změny často opakují, znamená to, že struktura skupiny je nevyhovující a dochází k trvalé změně ve struktuře skupiny, mění se sociální pozice a mělo by dojít

také k vytypování nového jedince, který by roli vůdce plnil efektivněji ve všech jejích aspektech.

Většina sportovních skupin má dva druhy vůdců. Formálního a neformálního. **Formální vůdce** bývá dosazován administrativní cestou a většinou se jedná o trenéra. Za neformálního vůdce se považuje jedinec, který ostatní členy ovlivňuje, aniž si to nějak významně uvědomují. Takovýto jedinec má vysoký sociometrický status a ovlivňuje jak členy skupiny, tak její dění. **Neformálním vůdcem** se může stát kterýkoliv člen skupiny, pokud splní nároky kladené na tuto roli ostatními členy družstva. Mezi tyto nároky na jedince patří:

- a) musí být považován za jednoho „z nich“
- b) musí být pokládán za „nejlepšího z nich“, neznamená to, že musí být zcela výjimečný, ale z hlediska sportovní výkonnosti musí patřit mezi ty výkonnější
- c) musí plnit očekávání ostatních členů skupiny, neboť právě oni ho hodnotí a rozhodují o setrvání jedince v této roli

(VANĚK, HOŠEK, RYCHTECKÝ, SLEPIČKA, 1980; SLEPIČKA, HOŠEK, HÁTLOVÁ, 2006)

Slepička, Hošek, Hátlová (2006) ve své knize zmiňují ještě vůdce na pomezí formálnosti a neformálnosti. Jedná se o kapitána družstva, který je volen členy družstva a jeho nominace může vycházet právě z jeho neformálního vlivu na ostatní. Někdy ale volba kapitána družstva náleží vedení družstva, a proto se může do formální pozice dostat člen, jehož sociometrický status této pozici neodpovídá.

Nakonečný (1999) ve své publikaci upozorňuje na skutečnost, že přes množství studií nebyl nalezen jednoznačný závěr, který by jednoznačně definoval osobnostní vlastnosti vůdců. Mezi často uváděné vlastnosti patří inteligence, dominance, sebeovládání, atd., ale je zřejmé, že nezáleží pouze na osobnosti jedince, ale také na situačních faktorech, které ve sportu hrají velmi důležitou roli.

Pokud se zaměříme na styl vedení vůdců, rozlišujeme tři základní styly vůdcovství: autoritativní, demokratické a liberální.

3.7.2 Role bažanta

Role bažanta je časově omezená role, která přísluší nově příchozím členům do skupiny nebo mladším jedincům vstupujících do vyšších kategorií. S rolí bažanta jsou spojeny určité „povinnosti“ vytvořené staršími členy družstva a platící pouze pro nově příchozí. (SLEPIČKA, HOŠEK, HÁTLOVÁ, 2006)

3.7.3 Role obětního beránka

Role obětního beránka je rolí bez silné vazby na určitou sociální pozici. Může se do ní dostat téměř každý člen skupiny v závislosti na okamžité situaci družstva. Do role obětního beránka se snáze dostávají členové, kteří jsou sociálně izolovaní, výkonnostně slabší nebo zrovna aktuálně neúspěšní, protože právě takovému jedinci se snáze připisuje příčina neúspěchu celého družstva.

Jak se jedinec dokáže s touto rolí vyrovnat je důležité pro atmosféru celé skupiny, protože snaha o přesunutí role na jiného člena družstva, může mít za následek konflikty a tím zhoršení atmosféry družstva.

(SLEPIČKA, HOŠEK, HÁTLOVÁ, 2006)

3.7.4 Role zlého muže

Role zlého muže je rolí poměrně stabilní, která je vázána na určitého jedince a je podmíněna osobnostními faktory a fyzickými dispozicemi. Tato role je spjata s vlastní sportovní činností a chování vyplývající z této role je prezentováno během utkání a je namířeno proti soupeři, tzn. ven ze skupiny. Často se této role využívá jako taktického prvku s cílem zastrašit některého hráče soupeřícího družstva a tím narušit herní koncepci celého družstva.

(SLEPIČKA, HOŠEK, HÁTLOVÁ, 2006)

3.7.5 Role černé ovce

Role černé ovce bývá stabilní a jedinec v této roli je většinou člen v určité sociální izolaci uvnitř družstva. Tato role je charakteristická pro jedince, který je zdrojem konfliktů a v životě družstva se projevuje spíše negativně. Ostatní členové mají k nositeli této role většinou záporný vztah.

(SLEPIČKA, HOŠEK, HÁTLOVÁ, 2006)

Význam výše zmíněných rolí nebyl dosud ověřen výzkumem, ani teoreticky zpracován, přesto se autoři literatury shodují na skutečnosti, že v zátěžových situacích, jako je utkání, stoupá psychické napětí jednotlivých členů družstva, které je třeba ventilovat a tím ovlivnit skupinovou atmosféru. Jednou z možností je namíření těchto tenzí proti soupeři, což má za následek větší motivaci a udržení „bojovnosti“. Faktem ale zůstává, že část napětí se odráží i dovnitř skupiny a tím výrazně ovlivňuje atmosféru. Situace ve sportovních družstvech dokazuje, že v případě přítomnosti jedinců vážících negativní vazby na sebe (role černé ovce), mají ostatní členové tendenci uvolňovat napětí vůči nim. V případě přijmutí rolí, dochází ke snížení rizika vzniku konfliktů ve skupině. Pokud tyto role v družstvo nejsou, pak je riziko konfliktů o to větší, proto je skupinou většinou hledán někdo, kdo by se do této role nechal vmanipulovat a tím pozitivně ovlivnil atmosféru družstva.

(SLEPIČKA, HOŠEK, HÁTLOVÁ, 2006; VANĚK, HOŠEK, RYCHTECKÝ, SLEPIČKA, 1980)

Vaněk a kol. (1983) ve své publikaci uvádí krom výše zmíněných rolí ještě role další jako je například role „šibala“ nebo „šaška“, „podněcovatele“, „žalobníka“, „rebela“, „šplhouna“, „primadony“, „tvůrce hry“, „pilné včeličky“, „zakončovatele akcí“ apod.

3.8 Role trenéra

Vzhledem k příchodu nového trenéra k družstvu bylo důležité zaměřením se i na jeho roli. V dotaznících jsou pokládány otázky na jeho osobu, a proto je zařazeno i toto téma. Krom sociálních vztahů a pozic je pro práci zajímavé zjistit také způsob přístupu k trénování a určit jeho vhodnost a roli v jaké se trenér nachází.

Přestože dříve nebyl trenér ke sportovnímu výkonu zapotřebí, v dnešní době se už téměř nesetkáme s tím, aby se sportovec nebo skupina sportovců připravovala na svůj výkon samostatně, bez pomoci trenéra. (VANĚK A KOL., 1983)

V českém jazyce používáme slovo trenér „*pro označení funkce člověka, který zajišťuje a hlavně vede trénink sportovce.*“ (SVOBODA, 2003, str. 18)

Tento termín je převzat z anglického „to train“, což znamená vyučovat, instruovat, připravovat, a je tak označován člověk pečující převážně o kondici sportovce. Tomu jak chápeme pojem trenér u nás v České republice, spíše odpovídá anglické slovo „coach“

(kouč), které se u nás též používá, zvláště v týmových soutěžích. Jedná se o specifickou roli trenéra, který vede družstvo nebo i jedince v přímé soutěži. (JANSA A KOLEKTIV, 2012)

Ne každý jedinec je schopný vyhovět nárokům na činnost trenéra. Role trenéra je závislá nejen na zvládnutých vědomostech, ale také na schopnostech a vlastnostech osobnosti trenéra. Trenérův úkol není jen dosáhnout co největšího výkonnostního růstu svého svěřence (skupinu svěřenců), ale také na něj působit z pedagogického hlediska (v případě dětí a mládeže), přinést mu radost z činnosti, poukázat na důležitost fair-play a mnoho dalšího. (VANĚK A KOL., 1983)

Podle způsobu, kterým chce trenér svých cílů dosáhnout, rozlišujeme řízení sportovců v soutěži:

- a) Autoritativní - nezajímá se o mínění sportovců, podceňuje druhé, vyvolává konfliktní situace
- b) Sociální - dává větší volnost svěřencům, vytváří atmosféru pohody, ale obtížněji se prosazuje
- c) Vědecko-systematický - konfrontace teorie s praxí, přístupný novým poznatkům
- d) Empirický - konzervativní přístup, využívá převážně praktické zkušenosti, teorii podceňuje, dobře vychází s lidmi
- e) Taktický - vždy dobré informace o soupeři, má vždy propracovaný postup, sportovce neustále řídí
- f) Emocionální - snaha o udržení dobré atmosféry, umí regulovat citové projevy svých svěřenců, „vyhecovat je“, občas až přehnaně riskuje
- g) Psychologický - dobře motivuje, zná psychiku svých svěřenců nejen v obvyklých, ale i v zátěžových situacích, umí je regulovat

(JANSA A KOL., 2012)

Jak již bylo zmíněno výše, trenér nemá jen jeden určitý úkol a vymezit všechny role, do kterých se během svého působení dostává, by bylo velmi náročné. Mezi jeho hlavní úkoly ale patří rozvíjet výkonnost svěřenců a pozitivně působit na jejich celkový rozvoj. Proto Svoboda (2007) ve své publikaci zmiňuje tyto role:

- instrukční role - vede trénink, informuje o probíhajících procesech
- role стратега - ovlivňuje taktiku, vede družstvo v utkání
- role terapeuta - má vliv na tělesné i psychické stavy svých svěřenců

- informátor - reaguje a vysvětluje dotazy svěřenců, instruuje
- důvěrník - diskrétně řeší osobní problémy svěřenců, chápe je
- ukázkovatel - dokáže zakročit a potrestat
- motivátor - podněcuje k vyšší aktivitě
- referent - záměrně přenáší některé problémy nebo úkoly na vedení oddílu
- vychovatel - snaží se o ovlivnění postojů, názorů a zájmů svěřenců

4 METODIKA PRÁCE

4.1 Použité metody

Metod, které jsou v práci využívány, je více. Největší váhu ale mají dotazníkové metody, skupinové zjišťovací techniky a metody zjišťování životního průběhu.

Využila jsem dotazníku, který byl vytvořen s pomocí hlavního trenéra, aby byl skutečně užitečný a výsledkem nebyly pouze data do bakalářské práce, ale také skutečnosti, se kterými bude moci trenér pracovat a působit na družstvo tak, aby rozvíjel jeho soudržnost, schopnosti a dovednosti jednotlivých hráček, ale také eliminoval možné konflikty a nedostatky.

Dotazník byl rozdělen do čtyř částí, v první části (otázky 1 - 9) hráčky odpovídaly na základní údaje, jako je jméno, rok, kdy začaly hrát ragby, atd. Druhá část (otázky 10 - 24) se týkala již samotného působení ve sportu, tzn., jak vnímají sebe jako hráčku, jakou mají motivaci, jak vidí svou budoucnost vzhledem k ragby, atd. Třetí část dotazníku (otázky 25 - 38) zjišťovala postoje hráček k družstvu jako celku. A konečně poslední, čtvrtá, část dotazníku (otázky 39 a 40) zkoumala, jak hráčky vnímají nového trenéra týmu.

Pro zjištění validity dotazníku byl jeden dotazník, před rozdělením všech ostatních, předán kapitánce týmu k pročetí. Po ubezpečení, že jsou všechny otázky srozumitelné, byl rozdán i zbytek dotazníků.

Do dotazníku byly zahrnuty hráčky, které pravidelně chodí na tréninky a účastní se turnajů. V průběhu sezony však bohužel došlo ke zraněním a nemocem, čímž došlo k ovlivnění dotazníku. Ve výsledcích bude na tuto skutečnost upozorňováno.

Ze skupinových zjišťovacích metod byly využity sociometrické techniky, přesněji sociometrická matice, která využívá pozitivních a negativních výběrů jedinců. Výsledkem je volební status jedince a soudržnost družstva. Protože cílem práce bylo dosáhnout skutečného užitku pro trenéra týmu, rozhodla jsem se k zařazení pouze pozitivních otázek, aby nedošlo ke zbytečným nedorozuměním nebo ostychu hráček napsat to, co si skutečně myslí.

Další využitou technikou je kruhový sociogram, který názorně představuje vzájemné a jednostranné vazby hráček.

Pozorování patří do metod zjišťování životního průběhu a právě tato metoda je v práci také využita. Vzhledem k tomu, že se v družstvu pohybuji již 9 let, využívám tuto metodu dlouhodobě.

V neposlední řadě byla využita i technika rozhovoru, kdy jsem trenérovi týmu položila několik stejných nebo podobných otázek jako hráčkám. Odpovědi byly srovnány a napomáhaly k vytvoření profilů jednotlivých hráček.

4.2 Popis výzkumného souboru

Protože je bakalářská práce zaměřena na ženský ragbyový tým RC Tatra Smíchov, výzkumným souborem je 15 žen, včetně mě, a 1 trenér. Pomocného trenéra jsem do výzkumu již nezařazovala, protože prozatím na hráčky nemá takový vliv jako hlavní trenér.

Ženský ragbyový tým Tatra Smíchov byl založen v roce 2005, což je také doba, kdy se ženské ragby začalo skutečně rozvíjet a ženských týmů přibývat. Některé hráčky působí v klubu již od jeho založení, jiné přešly později z týmů, které se rozpadly nebo z důvodů přestěhování se. V průběhu fungování družstva samozřejmě přicházejí hráčky nové a jiné zase odcházejí. Jak již bylo řečeno v úvodu, trenér přišel k týmu před začátkem jarní sezony, takže se s hráčkami teprve seznamuje a stejně tak ony s ním.

Vzhledem k tomu, že předmětem výzkumu jsem i já jako hráčka, bude moje bakalářská práce subjektivním pohledem na věc, ale přesto se pokusím být co nejvíce objektivní a správně využít všech metod k tomu, aby výsledky nebyly nijak ovlivněny mými subjektivními názory. Na svou osobu budu ve výsledcích nahlížet jako na kteroukoliv jinou hráčku, a proto budu i sebe označovat třetí osobou.

Podrobnější charakteristika výzkumného souboru se objevuje ve výsledcích práce.

4.3 Sběr dat

Dotazníky byly hráčkám rozdány v průběhu jarní sezony a před skončením byly již připraveny k vyhodnocení. Jak se dalo předpokládat, s návratností nebyly žádné problémy.

Postup byl následující:

- 1) Vytvoření dotazníku
- 2) Konzultace s trenérem
- 3) Konzultace s vedoucím bakalářské práce
- 4) Oprava dotazníku
- 5) Pilotáž
- 6) Rozdání dotazníků

Rozdání dotazníků proběhlo po tréninku, na kterém byly přítomny všechny hráčky. Přesto, že hráčky byly již s úmyslem bakalářské práci seznámeny dříve, při rozdávání dotazníků byl jejich účel s pomocí trenéra dovysvětlen a byl určen datum návratnosti. V případě dalšího výzkumu bych možná volila postup lehce odlišný. Po rozdání by následovalo okamžité vyplnění a vybrání dotazníků. V obou způsobech lze shledat klady i zápory. Proto pro otázku, jaká z variant je lepší, zatím nemám jednoznačnou odpověď.

4.4 Analýza dat

Do dotazníku pro hráčky bylo zahrnuto 40 otázek, které byly rozdělené do čtyř částí.

První otázky byly využity z důvodů vytvoření určitého profilu každé hráčky a shrnutí základních údajů. Mezi tyto otázky patří otázka č.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23 a 27.

Další otázky - 10, 11, 12, 17, 25, 28, 29, 30, 31, 39 a 40 - jsou otázky, kde si hráčky mohly vybrat z několika variant nebo samozřejmě napsat svou vlastní odpověď. Tyto otázky pomáhaly vyhodnotit atmosféru v týmu a společné cíle hráček. Zanesení do grafů předcházelo vypsání jednotlivých odpovědí všech hráček a jejich porovnání.

Otázky 32, 33, 34, 35, 36 a 38 se ptají přímo na jednotlivé hráčky a pomocí grafů bylo znázorněno, které hráčky získaly nejvíce hlasů pro jednotlivé otázky.

Z otázek číslo 13, 14 a 15 byla vytvořena tabulka s názory hráček, ale také trenéra na ně, aby bylo možné srovnat vnímání hráček a vnímání trenéra.

Posledním typem otázek, byly otázky využité k sociometrickému měření, a to otázky číslo 24, 26 a 37. Tyto otázky zjišťovaly, kdo má ke komu pozitivní vztah. Nezáleží u nich na výkonnosti jednotlivých hráček. Proto se hráčky mohly řídit skutečně jen svými sympatiemi. Opět byla vytvořena tabulka, kam bylo vypsáno všech 15 hráček a znaménkem + označeny všechny hráčky, které vybraná hráčka (na ose y) alespoň jednou zmínila ve výše uvedených otázkách. Poté jsem sečetla, kolikrát byla každá hráčka vybrána a následně podle vzorce vypočítala volební status jednotlivých hráček a celkovou soudržnost týmu.

Z výsledných dat sociometrické matice je nakonec zkonstruován kruhový sociogram, na kterém jsou názorně vidět vzájemné a jednostranné vazby hráček.

5 VÝSLEDKY

V této kapitole jsou vyhodnoceny dotazníky hráček a odpovědi trenéra. Pro přehlednost výsledků je využito grafické znázornění a každý graf je níže ještě popsán.

K výsledkům je potřeba zmínit skutečnost, že zahrnuto bylo 15 hráček, které během zimní přípravy trénovaly, a zdálo se, že budou připraveny k druhé části sezony. Již během přípravy se ale vyskytlo několik zranění a onemocnění, které zřejmě určitou měrou dotazníky ovlivnily a zcela jistě ovlivnily hodnocení trenéra. Je třeba zmínit, že hned na začátku sezony se zranila Týna, a musela proto vynechat několik tréninků a i turnajů. V průběhu sezony se jí naštěstí podařilo úspěšně do procesů tréninků i turnajů vrátit. Zároveň s Týnou došlo ke zranění Terezy, které se nejprve nezdálo natolik vážné. První turnaje odehrála, i když musela vynechat několik tréninků. Nakonec ale byla nucena přestat trénovat a hrát úplně. Waky onemocněla a musela vynechat celou sezonu. Tento faktor se ve výsledcích samozřejmě také projeví. Zejména v hodnocení trenéra, který s hráčky strávil prozatím jen tuto sezonu a nemůže hodnotit z předchozích zkušeností. V hodnocení spoluhráček by se tato skutečnost měla projevit méně, protože všechny tři hráčky jsou součástí družstva delší dobu.

5.1 Profily hráček

Při vytváření profilů jednotlivých hráček bylo využíváno převážně metody pozorování. Dalším pomocníkem byly otázky z dotazníků týkající se vlastního hodnocení hráček a jejich pohledu na svou hráčskou kariéru. Důležitým faktorem byly v neposlední řadě i výsledky rozhovorů s trenérem.

V jednotlivých profilech je nejprve zaznamenáno, kdy se hráčka k ragby dostala, jakou školu studuje, nebo kde pracuje a jaké jsou její záliby. Další část se věnuje postu, který hraje a který by naopak hrát chtěla. Následuje její a trenérův pohled na roli či pozici, kterou hráčka v týmu zastává. Do profilů jsou zařazeny také odpovědi na otázky týkající se pocitů při odchodu z tréninku, a jaké hráčské období bylo pro kterou hráčku nejlepší a proč. Poté již následuje shrnutí vlastního pozorování a přiřazení role.

Hráčky jsou ve výsledcích označovány přezdívkami, které hráčky běžně používají, a to bez uvozovek, z důvodu důležitosti pochopení zejména pro trenéra týmu. Pro úplnost jsou v závorce, s dovolením spoluhráček, zaznamenány celá jména.

Z důvodů objektivnosti jsem o napsání svého profilu poprosila Šárku K..

BARBIE (Kateřina Daníčková)

Barbie začala s ragby v roce 2008 v klubu RC Tatra Smíchov na popud Denisy a Kačky. Všechny tři spolu chodily na střední školu. Barbie má momentálně přerušené studium na vysoké škole ČVUT Masarykův ústav vyšších studií a pracuje v mediálním zastupitelství Artmedia. Mezi její záliby patří hudba a sport.

Nejčastěji hraje na postu „pilíře“ a „mlynáře“, tzn. v roji. Nejráději by ale hrála v útoku na postu „útokovky“ nebo „tříčtvrtky“.

Ona sama se cítí jako aktivní řadová hráčka. Trenér ji vidí stejně tak, ale připsal by jí i roli dřívě.

V rozmezí 1 (= stresová zatíženost) až 6 (= psychická uvolněnost) vybrala 5, když měla ohodnotit své nejčastější psychické rozpoložení při odchodu z tréninku.

Za své nejlepší hráčské období považuje to současné, „*protože se fyzicky cítí nejlépe.*“ Přesto, že Barbie patří do jádra týmu, hraje již 6 let a všichni ji vnímají jako neodmyslitelnou součást družstva, společných akcí se účastní málokdy a nedá se říci, že ragby by pro ni bylo zcela na prvním místě. Nepatří k hráčkám, které si jdou po tréninku často někam sednout a obecně s hráčkami netráví tolik svého volného času. Většiny turnajů a tréninku se účastní, ale nedá se říci, že by to pro ni byla naprostá priorita. Přesto patří k hráčkám, které umí na tréninku udělat pohodu a srandu a podle mého subjektivního názoru se v partě cítí dobře a svůj život si úplně bez ragby představit neumí. Do tréninku vkládá veškerou svou energii a nepovažuje je jen jako odreagování se od školy nebo práce. Na hřišti patří mezi největší „srdcaře“ a možná i proto ji většina hráček vidí jako jednu z nejlepších hráček. Je schopná hrát jak v roji, tak v útoku a to je její veliké plus.

Její rolí v týmu je tak trochu „rebel“, ale v dobrém slova smyslu. Vše si udělá podle sebe, má vlastní názory, které jen tak nezmění a nenechá se zviklat většinou nebo jen proto, aby se zalíbila či zavděčila.

DENISA (Denisa Bukovčanová)

Denisa začala hrát ragby v roce 2005, kdy se začal ženský tým Tatry formovat. Patří tedy mezi ty hráčky, které hrají od začátku založení týmu.

S Kačkou a Terezou ji pojí již vzpomínky na dětství, chodily spolu do školky i do školy. S Kačkou pokračovala i na střední, kde se seznámily s Barbie. V současné době spolu všichni tři navštěvují i vysokou školu - ČVUT, Masarykův ústav vyšších studií. Denisa

nyní prodlužuje třetí ročník a brigádně pracuje v prodejně s nábytkem a v dětském centru. Mezi její zájmy patří sport a přátelé.

Nejčastěji hraje v roji na postu „pilíře“, na kterém se cítí také nejlépe, nebo „mlynáře“. Cítí se být aktivní řadou hráčkou a vzhledem k jejímu přístupu ji tak vidí i trenér.

Své nejčastější psychické rozpoložení ohodnotila číslem 4 (1 = stresová zatíženost), (6 = psychická uvolněnost) a za své nejlepší hráčské období považuje ragbyové začátky, *„kdy se hrálo spíše pro radost a nebyla v tom taková soutěživost.“*

Denisa je velmi komplikovaná hráčka, která má období, kdy se s ostatními hráčky z týmu vídá téměř denně a poté zas následuje období, kdy se naprosto separuje. Často má na věci naprosto odlišný názor od zbytku týmu a její přístup k tréninkům a turnajům není plně svědomitý, možná proto, že v nynější době se zdá, že není spokojena se svou rolí v týmu.

Přesto, že nepatří mezi hráčky hrající v základu, se u ragby drží a i přes občasné náznaky o zvažování konce své hráčské kariéry, si myslím, že život bez ragby si představit neumí a proto se ho jen tak nevzdá.

Denisa je hráčkou, jejíž role ve skupině se mění častěji než by možná měla. V poslední sezoně je její rolí rozhodně role „černé ovce“, neboť pocity z jejího projevu a přístupu jsou u většiny ostatních hráček spíše negativní.

DENČA (Denisa Malá)

Denisa patří mezi novější hráčky, ragby začala hrát v roce 2013, ale velmi rychle se začlenila a v současné době patří mezi nejlepší hráčky s velkým potenciálem. Ragby chtěla hrát již jako malá holka, ale až ve svých 27 letech se k tomu skutečně odhodlala. Předtím hrála basket a její sportovní průprava je nyní hodně znát.

Pracuje jako barmanka a mezi její koníčky patří sport aktivně i pasivně, filmy, četba, fotografování a cestování.

Hraje v útoku na postu „křídla“, ale ráda by si vyzkoušela post „útokovky“ nebo „tříčtvrky“. Svou úlohu v týmu vidí jako aktivní dřič a podle trenéra se odhadla dobře, protože on sám ji vidí také jako dřiče, dokonce tahouna a i jako kamarádku ve smyslu přístupu k ostatním hráčkám.

Psychické rozpoložení po trénincích ohodnotila 5 (1 = stresová zatíženost), (6 = psychická uvolněnost) a za nejlepší hráčské období považuje logicky to nynější, protože není v družstvu dlouhou dobu.

Společných akcí se účastní často, a pokud tomu tak není, tak je to většinou z pracovních důvodů. Denča patří mezi nejsvědomitější hráčky, snaží se vždy vše podřídit tréninkům a turnajům. Na trénincích dělá vše proto, aby se zlepšovala, ale rozhodně nezapomíná na srandu a právě ona umí zaručeně většinu týmu rozesmát.

Z toho důvodu je jednou z jejích rolí zřejmě role „šibala“. V utkáních je její rolí ale rozhodně role „zakončovatele akcí“, přesto, že ona sama by se z této role ráda vymanila a přála by si dostat možnost získat roli „tvůrce hry“. Nepochybuji o tom, že role Denči se v týmu bude ještě vyvíjet.

GÁBA (Gabriela Kadlecová)

Gába je členkou klubu již od jeho založení v roce 2005 a delší dobu také zastává funkci kapitánky týmu.

Studuje České Vysoké Učení Technické - stavební fakultu. Nyní je již v navazující části studia. Během studia si již zajišťuje praxi ve stavební firmě, kde na půl úvazku pracuje jako projektantka mostů.

Gába hraje nejčastěji na postu „pilíře“, takže v roji, ale raději by hrála v útoku na postu „útokovky“ a také ji bavila „mlýnovka“. Stejně jako Barbie je schopná odehrát zápas kvalitně jak v roji, tak v útoku, ale trenér je stále více vidí v roji.

Svou roli v týmu vidí jako aktivní řadová hráčka a taky trošku jako šašek. Trenér na to má odlišný názor. V Gábě vidí vůdce a tahouna. Gába je podle něj rozhodně důležitým článkem týmu a ne „pouhá“ řadová hráčka.

Za nejlepší období své hráčské kariéry označila nynější období, kdy *„nejvíce makáme a s ragby trávíme hodně času a hlavně chce ragby čas věnovat.“* Dále za šťastné období považuje začátky s ragby, *„kdy jsme vyhrály juniorskou ligu, byla sranda a ragby nám šlo.“*

Při skončení tréninků cítí naprostou psychickou uvolněnost a třeba i proto se většinou účastní společných akcí po tréninku atd.

Gába patří mezi oporu týmu. Na hřišti i mimo něj. Všichni vědí, že se na ní mohou ve všem spolehnout a že pokud je potřeba cokoli zařídit, tak ona bude ta první, která se na to vrhne. Umí rozesmát tým, dostat ho do pohody, ale také upozornit na důležitost okamžiku, i když občas není brána úplně vážně. To souvisí s jejím vlastním pocitem, že je tak trochu šašek týmu, protože je často terčem legráček, které jsou ale myšleny v dobrém a i když se to neříká tolik nahlas, je velmi respektovaná a nikdo na ní nedá dopustit.

Gáby rolí, jakožto kapitánky družstva, je role formálního vůdce. Ale stejně jako Denča se občas dostává do role „šibala“.

JÍŘA (Irina Petrová)

Irina začala hrát ragby v roce 2011 a i přesto, že jí chvíli trvalo, než se do týmu začlenila, tak nyní je jeho plnohodnotnou členkou. Minulý rok dostudovala na Institutu Czech management obor podnikové ekonomiky a managementu a nyní pracuje jako referentka zákaznické kanceláře a servírka. Jejím největším zájmem je sport.

Nejčastěji hraje v roji na postu „pilíře“ nebo „mlynáře“ a nejvíce jí vyhovuje post právě „mlynáře“.

Co se týče její pozice v týmu, tak se cítí být jako většina aktivní řadovou hráčkou a na tom se shodne i s trenérem.

Z tréninku odchází většinou v naprosté psychické uvolněnosti. Většinou se účastní i posezení po trénincích a dalších společných akcí. Za své nejlepší hráčské období považuje minulou sezonu z důvodu, že více hrála, ale i tu nyní, „*protože jsme se více sblížily jako tým*“.

Jířa, jak zní její přezdívka, je celkem výraznou osobou družstva, se svým vlastním způsobem jednání, na které si zbytek týmu musel chvíli zvykat, ale nyní ji bere takovou jaká prostě je a má ji takovou rád. Je snaživá, ale někdy má také dny, kdy umí hodně „remcat“ a pokud jí něco nebaví nebo nejde, tak to všichni zaručeně vědí.

Je pravda, že v proběhlé sezóně si příliš nezahrála, ale souvisí to právě s jejím přístupem, který se ale hodně zlepšuje a když zabere, tak je to vidět a má na hřišti co předvést.

Irinina role je jasná. Role „primadony“ jí sedí se vším všudy, ale opět v dobrém slova smyslu, protože ona i tuto roli umí přijmout s grácií.

KAČKA (Kateřina Suchá)

Kačka patří k průkopnicím ženského týmu Tatry a s několika delšími přestávkami se v něm drží dodnes. Studuje ČVUT, Masarykův ústav vyšších studií, nyní je v 1. ročníku navazujícího studia a na půl úvazku pracuje jako administrativní pracovník. Mezi její hobby patří škola, práce a ragby.

Kačka hraje v roji na postu „pilíře“, případně „mlynáře“, který by ostatně hrála nejraději. Své psychické rozpoložení při odchodu z tréninků ohodnotila číslem 4 (1 = stresová zatíženost), (6 = psychická uvolněnost), což je dáno zřejmě její roztržitostí. Po

tréninku se společných akcí většinou účastní, často jí ani nic jiného nezbyvá, protože zastává funkci sekretáře klubu a mezi její povinnosti patří organizace chodu klubu, takže pokud chce zbytek týmu k něčemu donutit, musí jim být stále nablízku a neustále na ně apelovat.

Přesto, že Kačka se cítí být v pozici aktivní řadové hráčky, trenér o ni tak rozhodně nesmýšlí. Podle něj je Kačka pracant a kreativec a z výsledků pozorování bych řekla, že je to jeho „černý kůň“ družstva.

Všechny hráčky si to zcela neuvědomují, ale Kačka dělá pro tým spoustu práce, která není na první pohled zcela vidět, proto není dostatečně ohodnocena. Podobně tomu tak je i na hřišti, kde Kačka velmi dobře odvede takzvanou „špinavou práci“, která není na první pohled zcela patrná. Kačce velmi pomohl nový trenér, dodal jí novou chuť se zlepšovat a ukázat co v ní je. V turnajích se jí daří, ale ona si to přesto dostatečně neuvědomuje a příliš si nevěří, což je škoda, protože jí to brzdí v dalším vzestupu.

Kačka patří k hráčkám, které s ragby budou zřejmě spojeny již po zbytek svého života, nejen proto, že je to ragbyová hráčka, ale protože pro klub pracuje, snaží se o jeho rozvoj, ale také se nedávno vdala za ragbistu a většina jejich přátel pochází právě z ragbyové „rodiny“.

Na Kačku sedí role „pilné včeličky“. Jak na hřišti, tak mimo něj.

KOUBOVKA (Kateřina Koubová)

Koubovka přišla do týmu v roce 2012 z projektu „sexy liga“. Studuje VŠO - Cestovní ruch a brigádně pracuje jako recepční nebo hlídá děti. Mezi její zájmy patří sport, cestování, práce s dětmi a fotografování.

Nejčastěji hraje na postu „útokovky“ a tam se cítí také nejlépe. Své pocity při odchodu z tréninků odhodnotila číslem 3 - 4 (1 = stresová zatíženost), (6 = psychická uvolněnost) a sama to odůvodnila svými výkyvy nálad. Společných týmových akcí se účastní, ale nepatří úplně mezi ty hráčky, které o žádnou společnou akci nemůžou přijít.

Cítí se být aktivní řadová hráčka a kamarádka. Trenér ji označuje za „*talentovanou, ale bohužel aktivní řadovou hráčku, která je v současné době spíše kamarádkou spoluhráček.*“ Z odpovědí je patrné, že Koubovka je se svou pozicí v týmu spokojená, trenér ale ví, že má na víc.

Koubovka je hráčka s potenciálem, ale chybí jí vůle a odhodlání obětovat tréninkům a turnajům více než co je jí příjemné. Mohla by patřit do herního základu týmu, ale v současné době jí tam nevidí trenér, ani ostatní hráčky. Přesto, že herně není momentálně

zcela na výši (tam, kde by mohla být), týmově patří k velmi důležitým hráčkám, které umí ostatní povzbudit, vcítit se do nich a pomoci nejen v problémech týkajících se ragby.

Když Koubovka začala hrát, z nováčka se stala talentem, ale v současné době se zdá, že své role nedovede využít a momentálně svou roli v týmu tak trochu hledá.

LEA (Lea Hricíková)

Lea je nejnovější hráčkou družstva. Do týmu přišla v zimě 2014, a protože naším cílem bylo udržet se v první lize, do turnajů se Lea ještě nezapojila. Vypomáhala ale týmům v druhé lize, kde se začlenila velmi dobře.

Lea ve svých 25 letech již nestuduje a pracuje jako chůva. Mezi její zájmy patří četba, děti, kynologie, ragby, tanec, muzika, kamarádi a kolo.

V týmu se cítí být spíše kamarádkou, trenér ji považuje za aktivní řadovou hráčku.

Z tréninků odchází v naprosté psychické uvolněnosti, i když ze začátku tomu tak samozřejmě úplně nebylo. Posezení po tréninku se většinou účastní a i další svůj volný čas často tráví s ostatními hráčkami z týmu.

Lea velmi rychle zapadla do týmu a i přesto, že se ještě herně neúčastnila turnajů je vnímána jako plnohodnotná členka družstva, která se nikoho rozhodně nestraní. Nemá žádnou sportovní přípravu, ale přesto je šikovná a hlavně velmi snaživá co se týče tréninků a i samostatné přípravy. Je vidět, že se chce zlepšovat a dělá pro to maximum.

Leinou rolí prozatím zůstává role nováčka, která se ale již dostává do pozadí a s postupem času si vybuduje roli jinou.

ŠÁRKA K. (Šárka Kubová)

Šárka je nejzkušenější hráčkou družstva, hraje již od roku 2003, kdy byla u zrodu ženského ragbyového týmu ve Zlíně. V roce 2011 začala, z důvodu studia v Praze, hostovat v našem klubu. Přesto, že ještě stále není členkou našeho klubu, patří mezi nejdůležitější hráčky jak herně, tak týmově.

V současné době pracuje ve firmě Aero Vodochody a souběžně si dálkově dodělává magisterské studium na Policejní akademii ČR.

Šárčiným postem je „mlýnová spojka“, na kterém se cítí nejlépe a i do budoucna by si tento post chtěla udržet. Z tréninků odchází v naprosté psychické uvolněnosti a patří k hráčkám, které nikdy nevynechají společné akce, ať už po tréninku nebo kdykoliv jindy.

Jejím nejlepším hráčským obdobím byly „úplné začátky kvůli nadšení z ragby a dobrému kolektivu. A potom období, kdy nás začal trénovat Standa, protože nás nadchl svými tréninky a přístupem, a protože jsme se všichni zase hezky stmelili.“

Šárka se cítí být tahounem-dříčem, ale i kamarádkou a trenér vidí její pozici dost podobně - „tahoun, kamarádka, praktik“.

Přesto, že má Šárka ještě pořád občas pocit, že tak úplně do našeho týmu nepatří, protože zde hostuje, nikdo jiný to tak nevnímá. Naopak je vnímána jako hráčka, která je oporou týmu a v kritické situaci umí zasáhnout a všechny podpořit. Není v týmu jiné hráčky, které by se ostatní tolik svěřovaly a měly k ní takovou důvěru. Všichni vědí, že se na Šárku mohou ve všem spolehnout a že je podrží jak ve hře, tak v běžném životě.

Jak vyplynulo i z výsledků, Šárka zastává roli neformálního vůdce, ale z výše zmíněných důvodů také roli „důvěrníka“.

ŠÁRKA Ž. (Šárka Žižková)

Šárka patří k novějším hráčkám. Přišla společně se Zůzou v roce 2013. Patří k hráčkám, které mají již vystudovanou školu a ve svých 26 letech pracuje jako právnick pro Ministerstvo financí. Mezi její záliby patří plavání, kterému se dříve závodně věnovala, cestování, jazyky, divadlo, film, atd.

Šárka hraje na postu „pilíře“, se kterým je spokojená, ale ráda by hrála i na postu „mlynáře“. Nejčastější pocity po trénincích ohodnotila číslem 4 (1 = stresová zatíženost), (6 = psychická uvolněnost) a nepatří k hráčkám, které by se často účastnily společných akcí. Považuje se za řadovou aktivní hráčku a to samé si myslí trenér, který ji ale vnímá i jako dříče.

Za nejlepší období své hráčské kariéry označila začátky, „*kdy byla větší sranda.*“

Šárka patří mezi hráčky, které do tréninků dávají maximum, což je dáno zřejmě její předchozí kariérou plavce, ale co se týče docházky na tréninky a zainteresovaností do turnajů, tak nepatří k hráčkám, které by ragby podřídily vše. Pro Šárku je o něco těžší začlenit se do týmu, možná i proto, že s ostatními netráví tolik času.

Vyhodnotit Šárčinu roli je těžké. Zdá se, že hlavně ona sama se v týmu hledá a její role prozatím nejde konkrétněji specifikovat.

TEREZA (Tereza Kadavá)

Tereza, nebo jak jí občas říkáme – Káďa, začala hrát rugby v roce 2005 a pomohla tak založit ženský tým Tatry Smíchov.

Terka studuje FTVS – Management sportu a je všestranně talentovanou sportovkyní. Kromě rugby hraje rekreačně tenis či squash, a také ji baví běhání, turistika a lezení.

O tom, že Terka opravdu sportem žije, svědčí i její práce. Pracuje v Hypoxistudiu jako recepční a v Lanovém parku jako instruktorka. Kromě toho se také zabývá optimalizací webových stránek pro firmu Perus.

Terka hraje nejčastěji na postu tříčtvrtky, který ji vyhovuje a cítí se na něm nejlépe. V rámci týmu se považuje za tahouna – dříče, trenér ji vidí jako „dříče a vůdce týmu.“

V rozmezí 1 (= stresová zatíženost) až 6 (= psychická uvolněnost) vybrala 6, především však v době, kdy nebyla zraněná. Jako nejlepší hráčské období označila své začátky, protože „jsem poznala nový sport, byla zábava a zlepšovala jsem se, šlo mi to. Později jsem jakoby zamrzla“, dále potom období „když nás začal trénovat Standa - více jsme se zase sblížily, stal se z nás TÝM, každá z nás dostala novou šanci ukázat, co v ní je.“

Co se týče společných týmových akcí, tak se Tereza účastní téměř vždy a v případě, že se zúčastnit nemůže, tak ji to velmi mrzí. To vypovídá o tom, že je to týmová hráčka a hlavně „srdcařka“. Pro tým se snaží udělat maximum a to nejen na tréninku, ale i mimo něj. Při tréninku dokáže náladu odlehčit a zavtipkovat, ale také pozná, kdy je potřeba už mlčet a opravdu zabrat. Rugby je pro ni jistě důležitou součástí života a věnuje mu velké množství času. Zúčastnila se téměř všech tréninků i turnajů, přestože byla zraněná a je tak pro tým velkou podporou a jde nám příkladem.

Jak ukázaly výsledky, Tereza zastává roli neformálního vůdce. Vzhledem k jejím aktivitám by se jí dala přiřadit i role „podněcovatele“.

TÉRA (Tereza Profeldová)

Téra začala hrát ragby v roce 2006 v klubu RC Praga. Poté, co v roce 2008 tento ženský tým zanikl, přidala se k týmu Tatry. Těře je 23 let, snaží se prosadit jako fotografka a kameramanka a mezitím pracuje jako recepční ve fitness centru.

Téřiným nejčastějším postem je „pilíř“ nebo „mlynář“, ráda by si ale zkusila post „mlynovky“. Z tréninků odchází v naprosté psychické pohodě a společných týmových akcí se účastní často. Za své nejlepší hráčské období označila „začátky *na Pragovce i na Tatře a nynější období, kdy se vrátí po 2 letech a roste naše výkonnost a máme dobrý kolektiv.*“

Téra svou pozici v týmu neumí specifikovat, sama píše: „*prostě Téra*“. Trenér by ji specifikoval jako „*srdcaře lajdáka*“.

Téra patří k velmi šikovným hráčkám, a kdyby neměla takovou smůlu na zranění a byla trochu více spolehlivá, mohla by stabilně patřit k nejlepším hráčkám. Příchod nového trenéra byl pro Téru velkým spouštěcím mechanismem, který ji nutí na sobě ještě více makat, nejen po herní stránce. Začala více věcí podřizovat právě ragby, nemá už tolik pozdních příchodů jako dříve, nevynechává turnaje z důvodů zaspání a celkově na ní nový trenér a nový způsob trénování má velmi pozitivní vliv. Odehrála jednu z nejlepších sezon a patřila k největším podporám týmu.

Stabilní role téry je rozhodně role „rebela“. V týmu je již dlouho a každý ji bere takovou jaká je. Všichni víme, že na Téru není tak úplně spoleh a nikdo ji to nemá za zlé. Jak jsem se ale již zmínila výše, nový trenér objevil i novou Téru, z které se pomalu stává „pilná včelička“.

TÝNA (Kristýna Nechybová)

Týna začala hrát ragby v roce 2012, kdy jí přivedla Šárka. Chodí spolu na Policejní akademii a staly se velmi dobrými kamarádkami. Mezi Týniny zájmy patří veškerý sport, rodina, pes, atd.

Týna hraje nejčastěji v roji na postu „pilíře“, někdy i v útoku a je jednou z mála hráček, které nemá ohledně postu žádné preference. Nejdůležitější je pro ni hrát tam, kde je užitečná.

Odchody z tréninků ohodnotila číslem 4 (1 = stresová zatíženost), (6 = psychická uvolněnost). Týna patří k hráčkám, která se společných akcí účastní, ale že by si šla po každém tréninku někam sednout, to se říci nedá. Za nejlepší období své hráčské kariéry označila to současné, „*protože se může konečně zlepšovat fyzicky a jsme stabilní, máme trenéra, je nás dost...*“

Sama se cítí být „*legrační kamarádkou aktivní řadovou hráčkou*“, ale trenér ji považuje především za dřiče.

Týna je hráčka s největšími tělesnými předpoklady, které umí využít a pokud se rozhodne, že „projde“, tak tomu tak většinou skutečně je. Nedělá jí ale dobře, pokud se na ní spoléhá a neumí brát zodpovědnost jen na sebe. Nesedí jí role tahouna týmu, přesto, že někteří by jí v této roli rádi viděli. Týna je velmi přizpůsobivá a co se jí řekne, to na hřišti udělá. Ráda si nechá poradit a snaží se to využít ke svému zlepšení. Na trénincích maká, co to jde, ale s její docházkou je to občas taky trochu těžší.

Družstvo Týnu často stimuluje do role „zlého muže“ a i ostatní týmy ji tak nejspíš vidí. Funguje jako zastrašovací článek týmu, což spoluhráčky dokáže velmi povzbudit a namotivovat.

WAKY (Kateřina Wackermannová)

Waky začala s ragby v roce 2008, ale měla několik delších přestávek, jako například tu v letošní jarní sezoně způsobenou nemocí.

Studuje Metropolitní univerzitu a brigádně pracuje ve společnosti Microsoft ČR.

Pokud hraje, tak v roji na postu „pilíře“. Ráda by ale zkusila útok. Z tréninků odchází s pocity příjemné únavy, občas ale také neklidu, že se dostatečně nelepšíme. Za své nejlepší hráčské období považuje začátky, kdy *„se rychle učila, nebyla taková konkurence a objevovala nový skvělý sport.“*

Sama sebe vidí jako *„dřívce na trénincích, občas dost nezávislého solitéra, také jako kamarádku, ale jen v mezích.“* Trenér si Waky představuje jako takovou *„paní Colombovou“*, protože za dobu, kdy nás trénuje, ji viděl pouze párkrát a zatím si nebyl schopen vytvořit ani pořádný první dojem.

Týmových akcí se občas účastní, ale dalo by se říci, že je to spíše výjimkou než pravidlem.

Waky je hráčka, která by mohla mít velký potenciál. Když se do něčeho „zakousne“, tak do toho dá vše. Bohužel ještě ale zřejmě nepřišel dostatečný impuls k tomu, aby se „zakousla“ právě do ragby. Waky má období, kdy nevynechá jediný trénink, ale to se zase vystřídá s obdobím, kdy se neukáže klidně i několik měsíců. Je to škoda, protože by mohla být velmi užitečnou hráčkou. Bohužel stejně je tomu po týmové stránce. Se všemi vychází dobře, ale nedokázala (nebo možná spíš nechtěla) si zatím vytvořit žádné pevnější vazby a možná i proto, ji to občas na tréninky a další společné akce tolik netáhne.

Waky popsala svou roli v družstvu velmi dobře. Nezávislý solitér. Přesto, že v odborné literatuře se tento pojem neobjevuje, Waky vystihuje dokonale.

ZŮZA (Zuzana Bortlová)

Zůza začala hrát ragby v roce 2013, takže patří k novějším hráčkám a spolu s Denčou také k těm nejstarším. Ve svých téměř 29 letech pracuje jako referentka státní správy na Ministerstvu financí a ve svém volném čase se věnuje samozřejmě ragby, dále má ráda tenis, beach volejbal, kolo, kitesurfing, lyže, snowboard, genetiku a biologii.

Zůza hraje v útoku na postu „křídla“ nebo „tříčtvrky“, kterou by ostatně hrála nejradyji. Sama svoji roli v týmu nedokáže ještě specifikovat, trenér ji však považuje za aktivní řadovou hráčku a dřívce.

Pocity při odchodu z tréninků ohodnotila 4 až 5 (1 = stresová zatíženost), (6 = psychická uvolněnost). Společných akcí s ostatními hráčkami se účastní jen občas. Za své nejlepší hráčské období považuje *„začátky, kdy se cítila potřebná a to nyníjší, kdy se účastnila zápasů II. ligy, protože se to tam moc neřešilo.“*

Zůza je hráčka se specifickými vlastnostmi, kterou samozřejmě mrzí, že tolik nehraje, umí to i říct, ale přesto umí povzbudit alespoň z lajny. Stejně jako Šárka Ž. se drží trochu stranou, pokud tráví více času s někým z týmu, tak je to právě s ní.

Zůza se potřebuje pořádně vyhrát, naučit se trochu pohrát s míčem a potom z ní může být velmi užitečná a důležitá hráčka týmu.

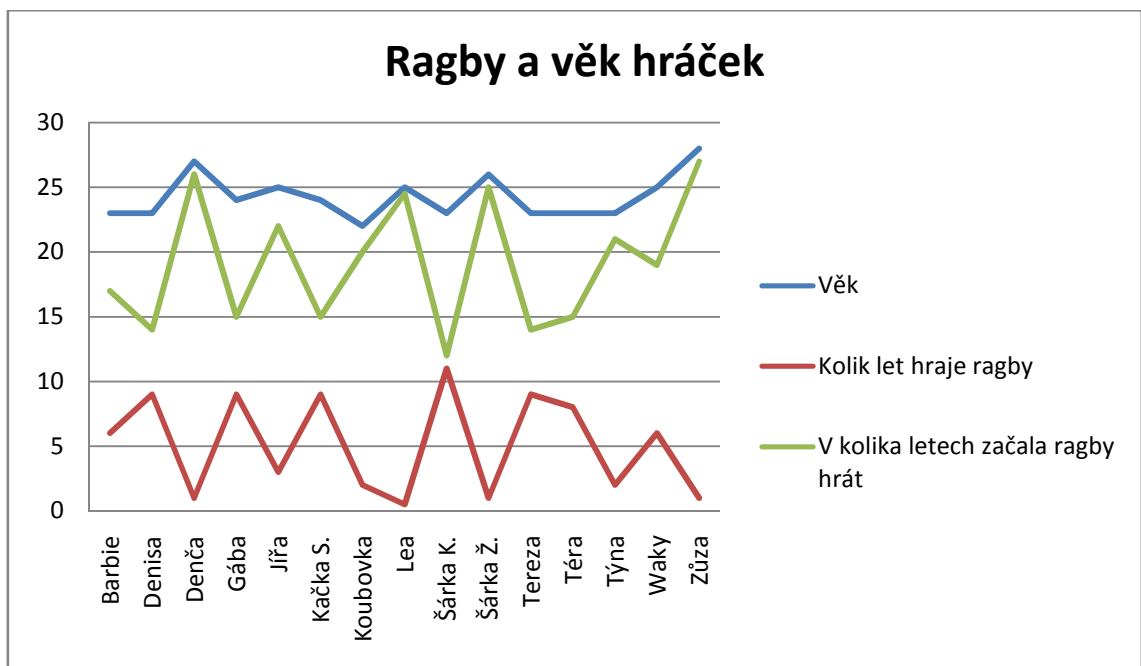
Roli, kterou Zůza zastává, bych nazvala rolí „pohodáře“. Zůza je vždy nad věcí, nic moc neřeší a do družstva vnáší pohodu a klid.

5.2 Výsledky dotazníků

V prvních dvou grafech lze vidět podrobnější charakteristiku hráček. Je v nich zaznamenán věk, doba, kterou hrají ragby, v kolika letech s ragby začaly a zda studují nebo pracují.

V dalších grafech jsou již zobrazeny výsledky ostatních otázek týkající se samotných hráček, postojů, motivace, trenéra atd. V otázkách týkajících se výběru spoluhráček, mohly hráček napsat i své jméno. Z tohoto důvodu se v některých grafech vyskytuje modré a červené odlišení. Červená barva značí hráčku, která zvolila v odpovědi sama sebe. Modrá barva označuje vybrání hráčky některými ze spoluhráček.

Graf č. 1: Ragby a věk hráček

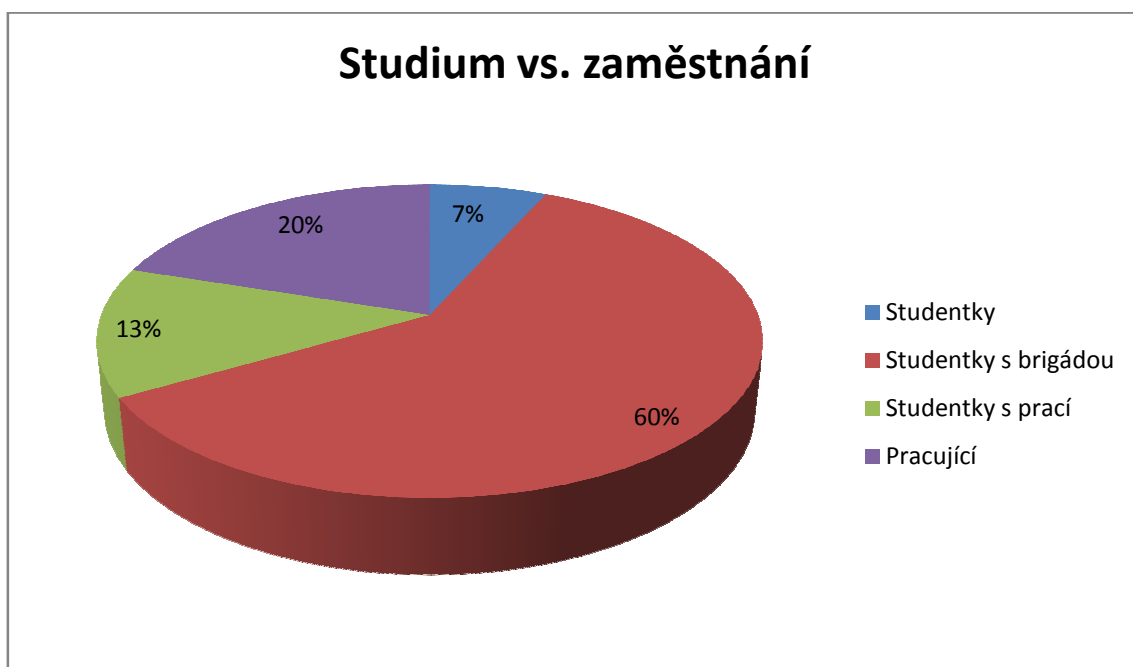

Zdroj: Vlastní zpracování

V tomto grafu lze vidět věk jednotlivých hráček. Nejstarší hráčkou je Zůza a nejmladší Koubovka. Věk hráček se tedy pohybuje od 22 do 28 let. Nejsou zde velké věkové rozdíly, což je dobrý předpoklad pro minimum konfliktů mimo herní prostředí.

Nejzkušenější hráčkou je Šárka K., která hraje ragby již jedenáctým rokem. Nejméně zkušenou hráčkou je naopak Lea, která se v týmu pohybuje teprve od letošního roku. Z grafu lze také vyčíst, v kolika letech jednotlivá hráčka začala ragby hrát.

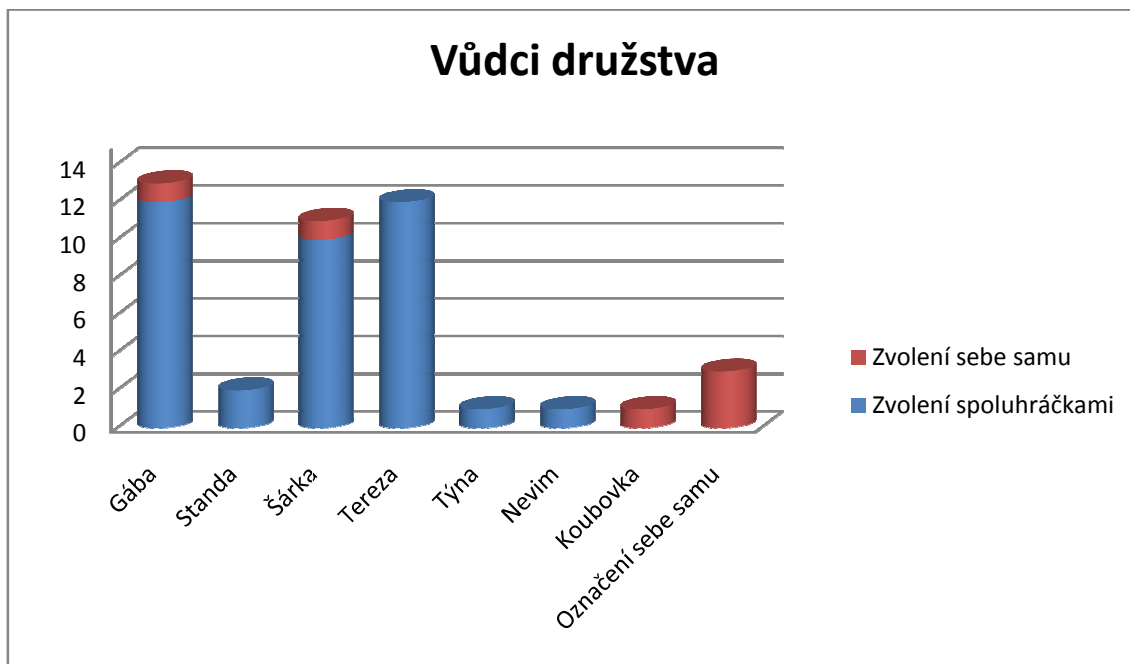
Graf č. 2: Studium vs. zaměstnání

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu je patrné, že nejvíce hráček RC Tatra Smíchov jsou studentky, které si přivydělávají nebo vydělávají na brigádách či v práci na půl úvazku. Skutečnost, že mezi hráčkami nepanují rozdíly v životním období, je opět předpokladem pro správné fungování týmu a podobné postoje.

Graf č. 3: Vůdci družstva

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak bylo zmíněno v teoretické části mé práce, role vůdce patří mezi nejdůležitější role ve skupině. Rozlišujeme formální a neformální vůdce a někteří autoři zmiňují také vůdce sportovní skupiny na pomezí formálnosti a neformálnosti, čímž je kapitán.

Formálním vůdcem je trenér, k tomu nepotřebujeme dotazník. Kdo je ale ve skupině neformálním vůdcem, to je už otázka, na kterou odpověď musíme hledat. Jednou z variant zjištění je pozorování, druhou přímo se zeptat.

Proto jedním z požadavků v dotazníku bylo: „Napiš, podle Tebe, tři největší vůdce týmu.“

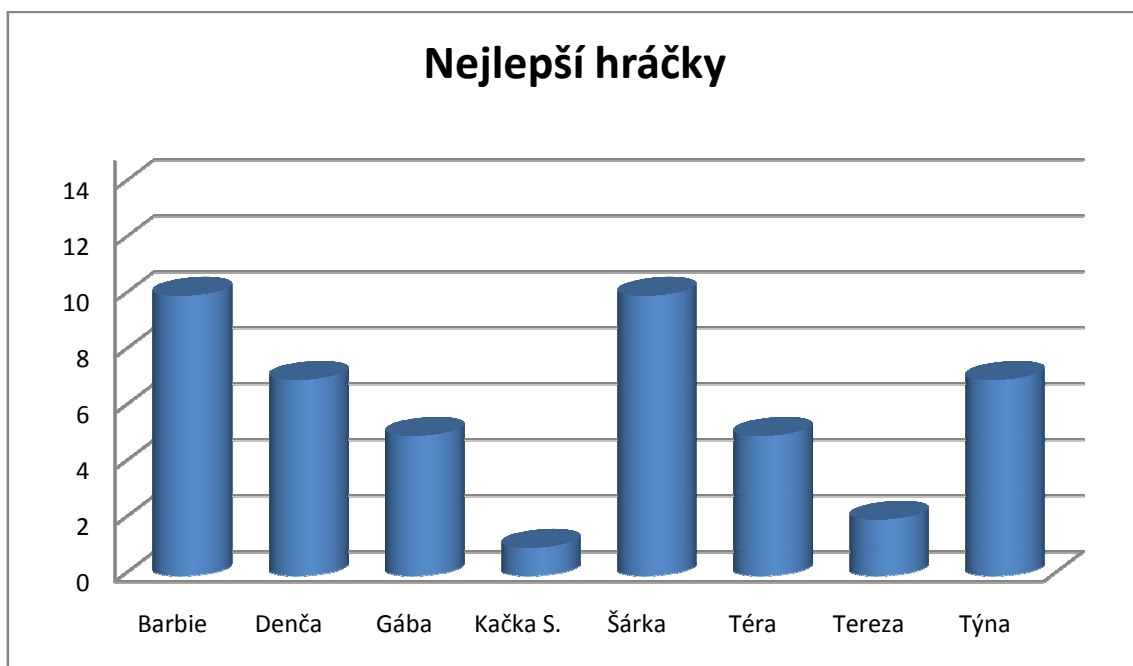
V odborné literatuře autoři zmiňují důležitost shody mezi formálním a neformálním vůdcem. V naší zkoumané skupině budeme považovat za formálního vůdce trenéra týmu - Standu a kapitánku - Gábu.

Z výsledku vyplývá, že nejvíce označení získala právě Gába, stejný počet hráček označilo Terezu a o dvě méně označení dostala Šárka. Dvě hráčky označily Standu, což by mohlo znamenat, že ve skupině není považován za vůdce až v takovém rozsahu, ale myslím si, že důvodem je zasazení otázky mezi otázky na hráčky, takže většinu hráček vůbec nenapadlo, že by jejich odpovědí mohl být právě Standu. Popravdě řečeno, skutečně mě zajímalo, jakou hráčku ostatní hráčky vnímají jako neformálního vůdce a myslím si, že právě to se nám ve výsledku projevilo.

Ve většině odborné literatury se zmiňují o skutečnosti, že ve sportovním družstvu většinou nebývá jen jeden neformální vůdce a že to tak je správné. Podle výsledků dotazníku i v družstvu Tatry Smíchov je více neformálních vůdců a zdá se, že v této otázce hráčky byly celkem jednotné a výsledek je jednoznačný.

Neformálními vůdci tedy jsou Gába, Tereza a Šárka. Podle této otázky můžeme usuzovat, že zvolení kapitánkou týmu Gábu, byla správná volba.

Graf č. 4: Nejlepší hráčky

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka na „nejlepší hráčky“ je zajímavá především z hlediska srovnání s otázkou na vůdce a se sociometrickými výběry.

Nejvíce hráček považuje za nejlepší hráčky Šárku a Barbie. Obě získaly 10 hlasů. Následuje Denča a Týna, které získaly po 7 hlasech, několik hlasů získaly dále Gába, Téra, Tereza a 1 hlas dostala také Kačka S. Jiné hráčky nebyly v této otázce vybrány. Hráčky mohly napsat nejvíce 3 hráčky a výsledek přesně odpovídá výsledku ideální herní sestavy.

Podle hráček by ideální sestava měla vypadat následovně: Barbie, Téra, Týna, Šárka K., Gába, Tereza, Denča. Kačka S., která od hráček získala z těchto 8 hráček nejméně hlasů, se v ideální sestavě nenachází. Ovšem trenér má názor lehce odlišný. Právě Kačku S. v ideální sestavě vidí. A to místo Týny, která toho v této půlce sezony příliš

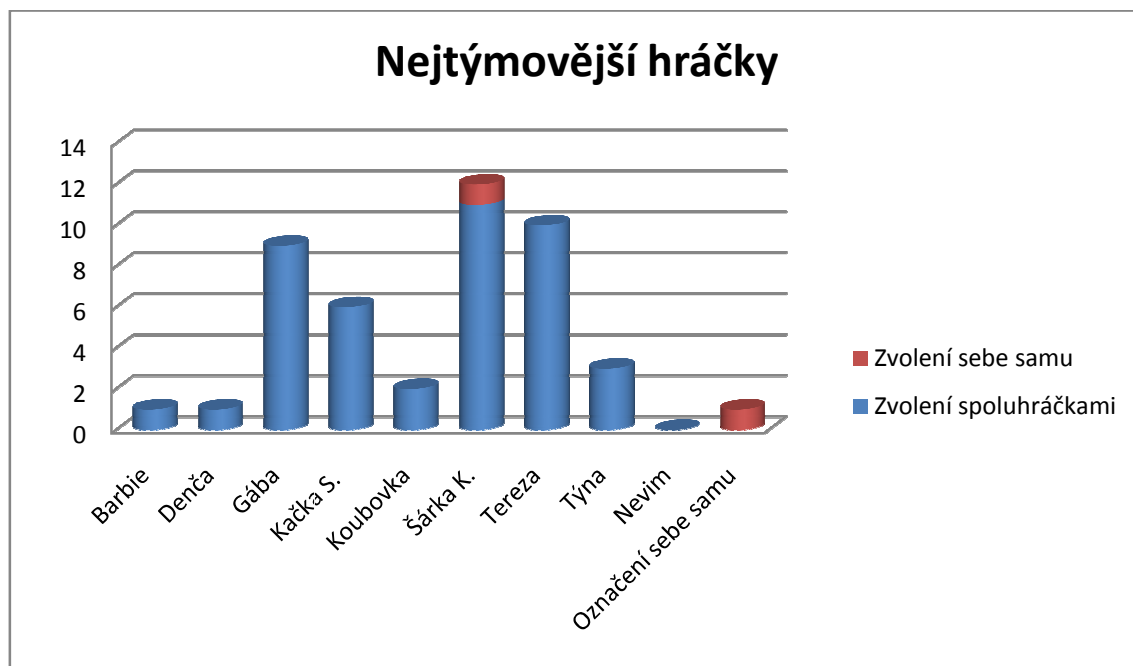
neodehrála, což je možná důvod jiného pohledu hráček a trenéra. Zbytek ideální sestavy podle trenéra přesně odpovídá ideální sestavě podle hráček.

Pro lepší přehlednost ideální sestavy ještě jednou zmíním:

Sestava podle hráček: Barbie, Téra, Týna, Šárka K., Gába, Tereza, Denča

Sestava podle trenéra: Barbie, Téra Katka S., Šárka K., Gába, Tereza, Denča

Graf č. 5: Nejtýmovější hráčky

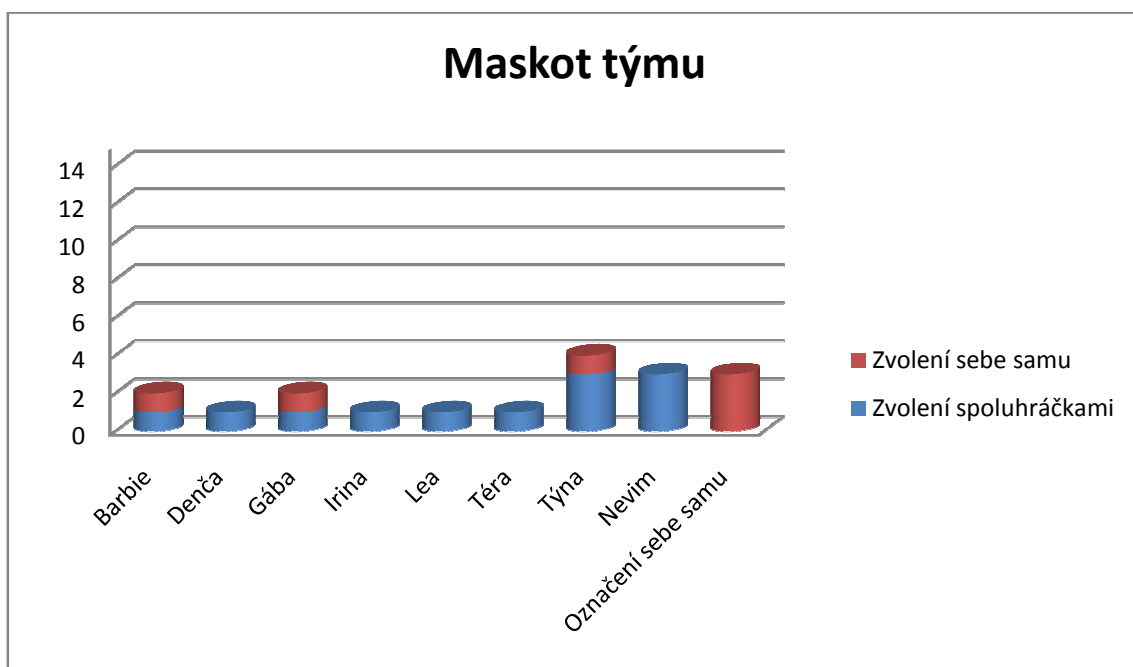

Zdroj: Vlastní zpracování

Výsledky otázky na nejtýmovější hráčky odpovídají výsledkům na neformální vůdce, stejně jako na výsledky vůdců v kritické situaci. Nejvíce hlasů opět získala Šárka, Tereza a Gába. Konkrétně 11, 10 a 9.

Výsledky dokazují pravdivost informací, které se objevují v odborné literatuře, a to nároky kladené na vůdce družstva, kterými jsou porozumění potřebám skupiny, vlastní účast na životě skupiny, sociální citlivost vůči dění ve skupině atd. Výsledky potvrdily, že zkoumané družstvo považuje týmové cítění za důležitou vlastnost neformálních vůdců skupiny a opět byla potvrzena shoda hráček v otázkách vůdcovství a správnost rozdělení sociálních rolí.

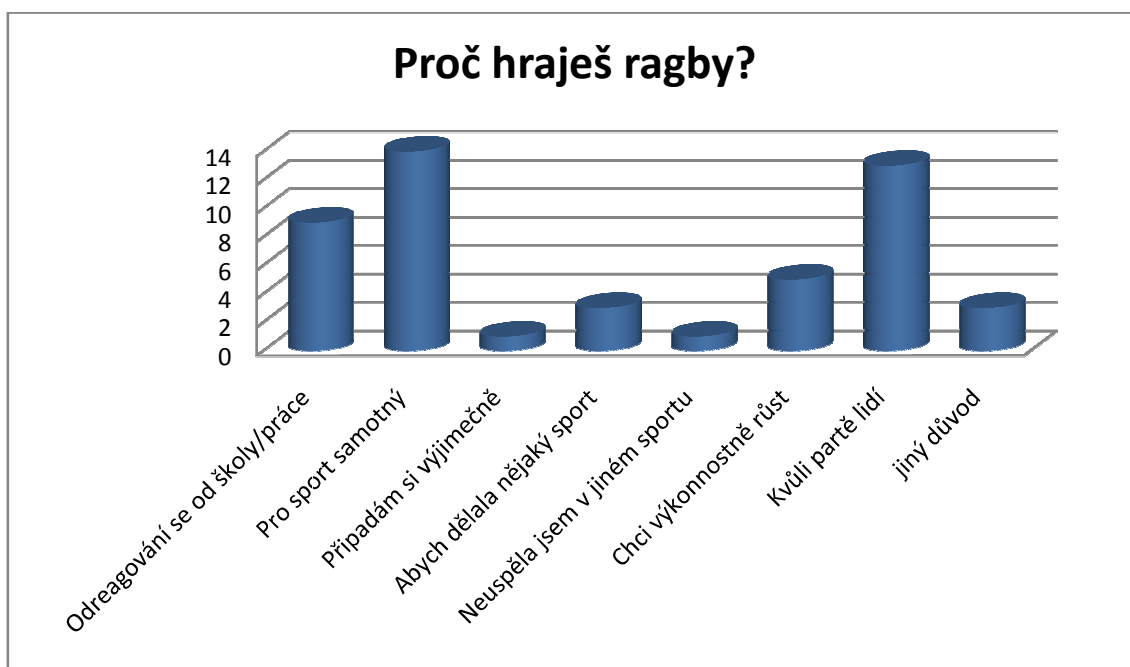
Graf č. 6: Maskot týmu

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázku na „maskota týmu“ jsem do dotazníku zařadila s ohledem na sociální role. Jak již píšou v teoretické části, VANĚK A KOL. (1983) se zmiňuje kromě základních sociálních rolí o roli „žalobníka“, „rebela“, „šplhouna“ nebo třeba právě „šibala“. Z výsledků dotazníků je patrné, že ve zkoumaném týmu není tato role jednoznačně definována. Hráčky si pod tímto pojmem nedovedly představit jednu nebo dvě konkrétní hráčky, které by definici „šibala“, nebo jak jsem ji označila já „maskota“, odpovídaly.

Graf č. 7: Proč hraješ ragby?

Zdroj: Vlastní zpracování

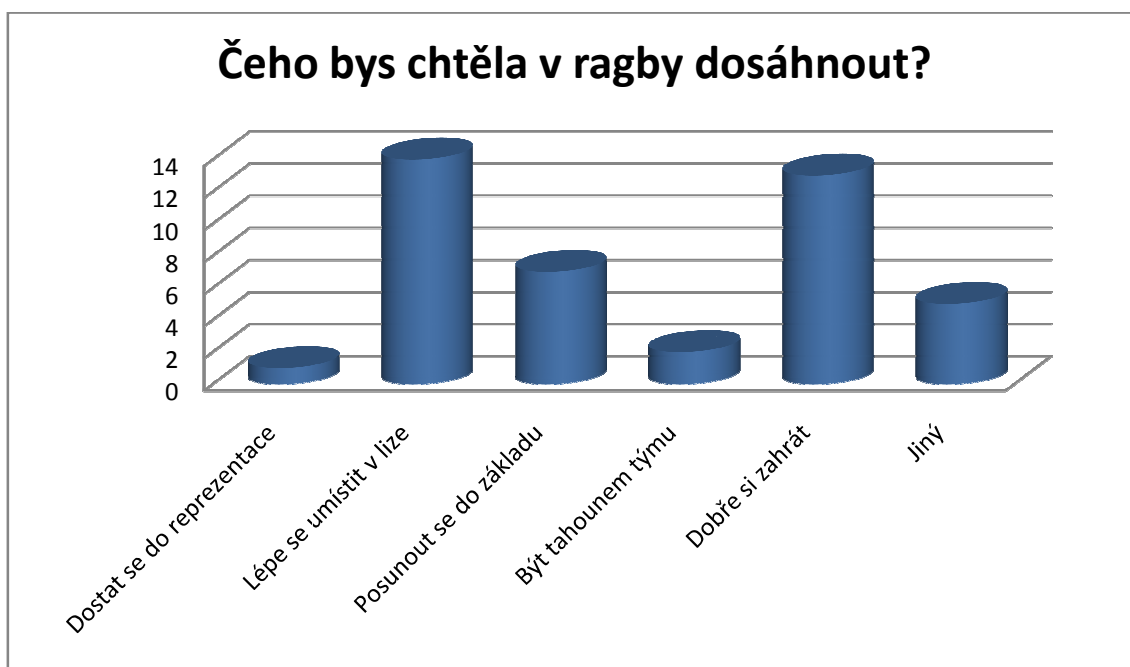
Otázka „Proč hraješ ragby?“ byla do dotazníku zařazena z důvodu zjištění, jak hráčky sport vnímají, co pro ně znamená. Mohly si vybrat ze 7 daných možností nebo napsat jakoukoliv vlastní odpověď. Z grafu je patrné, že sport samotný je dostatečně motivující a jen jediná hráčka si tuto možnost nevybrala. Podle výsledků s tím jde ruku v ruce parta lidí, kterou zaškrtl 13 hráček.

Z těchto odpovědí je patrné, že družstvo je složeno z hráček, které si ragby vybraly skutečně jako sport číslo jedna, ale bez dobré party okolo by to pro ně zřejmě ztratilo to správné kouzlo.

Mírně mě překvapilo, že jen 5 hráček zaškrtl odpověď „chci výkonnostně růst“, ale to je již pouze můj subjektivní pocit a odpověď jen dokazuje, že výkonnost a výsledky nejsou to jediné, co hráčky u sportu udržuje.

8 výběrů odpovědi „odreagování se od školy/práce“ dokazuje, že se přece jen nepohybujeme ve vrcholovém sportu a přibližně pro polovinu týmu znamená účast na trénincích a turnajích, „vypnutí“ a možnost zapomenout na všední starosti.

Graf č. 8: Čeho bys chtěla v ragby dosáhnout?

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázku „Čeho bys chtěla v ragby dosáhnout?“ jsem do dotazníku zařadila z důvodu zjištění, zda družstvo splňuje jednu z nejdůležitějších vlastností pro jeho efektivitu - polarizaci.

14 z 15 hráček zaškrtno odpověď „Lépe se umístit v lize.“ Přesněji by to mohlo znít udržet se v I. lize, protože po podzimní části sezony jsme se ocitly na posledním místě a v jarní části sezony šlo o vše. Z toho důvodu byl tento cíl tím hlavním, na který jsme se již během zimní přípravy zaměřili, a vše ostatní šlo stranou. Otázkou však zůstává, jestli to všechny hráčky vnímaly stejně. Graf vypovídá jasně. Lépe se umístit v lize je to, co nás žene kupředu a přesto, že většina hráček si chce samozřejmě i dobře zahrát, je umístění i v našem družstvu tím nejdůležitějším cílem, což odpovídá výkonnostnímu sportu.

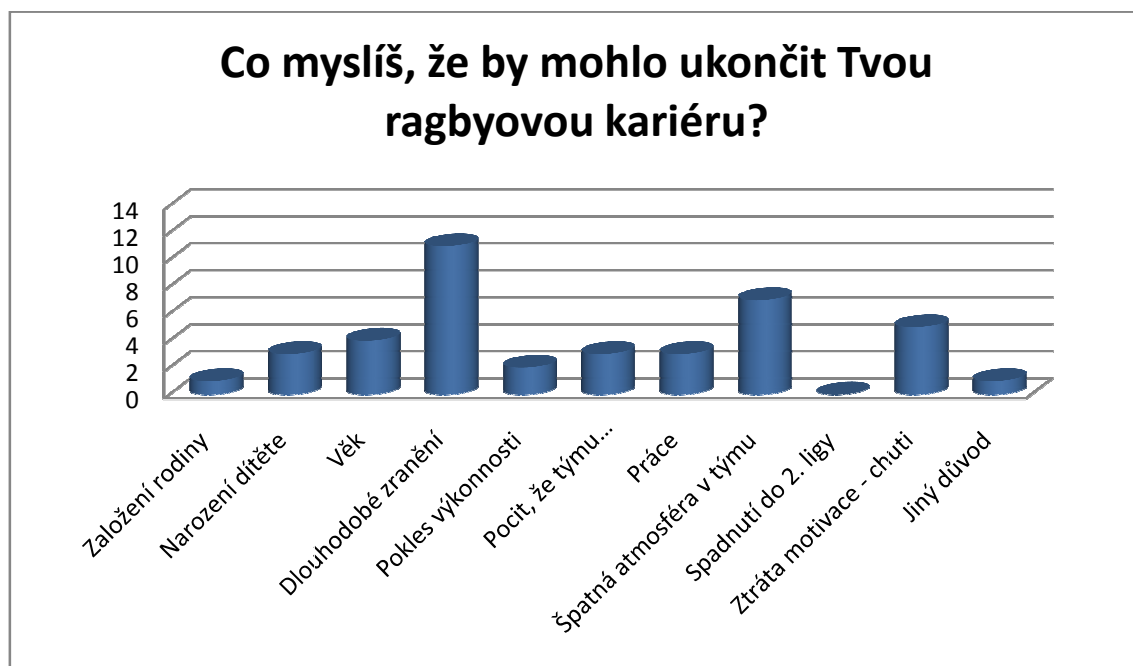
Odpověď „Posunout se do základu.“ zaškrtno 7 hráček, což odpovídá přibližně tomu, že hráčky, které si v sezoně příliš nezahrály, bojují o své místo v základní sestavě a není jim to lhostejné.

Zajímavostí, kterou jsem ale předpokládala, je odpověď „Dostat se do reprezentace.“ Vybrala si ji pouze jedna hráčka. V odborné literatuře se můžeme dočíst o národních družstvech, „*kteřé musí přirozeně přitahovat všechny sportovce a členství v nich by mělo být vrcholem kariéry sportovce.*“ (VANĚK A KOL., 1983, str. 144) Otázkou tedy

zůstává, co se skrývá za tímto nezájmem. Možnou odpovědí může být věk hráček v družstvu. Nejmladší z hráček je 22 let, nejstarší bude 29 let. Průměrný věk hráček Tatry je 24, 5 let. Z toho se dá soudit, že většina hráček již končí vysoké školy nebo už pracuje, pomýšlí na rodiny a nemají, nebo nechtějí, už tolik dalšího času obětovat ragby. Další z možností je, že národní družstvo má již zavedenou partu hráček, do které není tak snadné proniknout co se týče zapadnutí do kolektivu. A v neposlední řadě může být samozřejmě důvodem sebehodnocení, které hráčkám nedovoluje na možnost být součástí národního družstva pomýšlet. Z vlastního pozorování si myslím, že všechny tyto možnosti jsou důvodem takto mizivého počtu hráček u odpovědi týkající se reprezentace.

Odpověď „jiný“ zaškrtno 5 hráček. Jednou byla zmíněna potřeba být spokojena se svým výkonem, jednou být užitečná, pomáhat týmu, ale také zde byla zmíněna touha nezranit se a založit tým dívek a tím si vychovat nástupkyně.

Graf č. 9: Co myslíš, že by mohlo ukončit Tvou ragbyovou kariéru?

Zdroj: Vlastní zpracování

Ukončení kariéry je pro vrcholového sportovce velmi těžká věc. KADLČÍK (2008) ve své disertační práci rozlišuje konec kariéry *dobrovolný*, kdy sportovec již dosáhl toho,

čeho dosáhnout chtěl a *nedobrovolný*, kdy se u sportovce vyskytují zdravotní nebo psychosociální problémy.

Protože ragby není profesionální sport, předpokládá se, že pro hráče a hráčky nebude tak těžké jejich kariéru ukončit. Většina z nich má svou práci, rodinu, další zájmy, atd. Přesto ukončení členství i ve sportu jako je ragby, nemusí být vůbec jednoduchá věc a dokonce to může být velice frustrující, pokud jsou důvody zdravotní, finanční, časové, atd., tzn. *nedobrovolné*.

Otázka na důvody, které by mohly ukončit kariéru hráček ve zkoumaném týmu, by mi měla pomoci zhodnotit, jak hráčky vnímají konec své kariéry. Co by mohlo být příčinou k jejímu ukončení a jak moc těžké rozhodnutí to pro ně bude.

Na této otázce se přesně odrazilo, jakou prioritu ragby pro jednotlivou hráčku znamená. Většina hráček hrajících již několik let, zaškrtila jednu nebo maximálně dvě možnosti, což vypovídá o jejich odhodlání hrát ragby, dokud to prostě půjde. Ovšem hráčky, které hrají dobu kratší, zaškrtily možností mnohem více. Podle mého názoru je to z toho důvodu, že s ragby začaly již jako dospělé a tento sport pro ně zatím není skutečná součást života a možná ani nikdy nebude. Ostatní věci, jako kariéru, rodinu, ostatní koníčky, přátelé atd., budou nadále před týmem upřednostňovat. Ovšem hráčky, které hrají již několik let, jsou většinou zvyklé přizpůsobovat ostatní věci právě ragby. Samozřejmě se to nedá říci obecně a naopak pro některé hráčky hrající krátkou dobu se ragby stalo významnou součástí života a třeba jim i jejich dosavadní život naprosto změnilo a naopak hráčky, které hrají dlouhou dobu a nyní končí se studiem a začínají pracovat a třeba i myslet na rodinu, může sport upadat do pozadí.

Z jednotlivých dotazníků a odpovědí ovšem vyplývá právě zmíněná souvislost mezi délkou hráčské kariéry a jejím přístupem k ní.

Graf č. 10: Jak vnímáš zařazení "7" ragby na olympiádu?

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázku na vnímání zařazení "7" ragby na olympiádu jsem do dotazníku zařadila z důvodu vlastní zvědavosti, jak hráčky v České republice tento fakt vnímají. České ženské reprezentační družstvo je poměrně úspěšné, dokonce úspěšnější než mužské. Kdybych se ptala hráček z národního družstva, předpokládám, že odpovědi by byly o něco zainteresovanější, přesto ale objektivní.

Hráčky z týmu Tatry tento fakt vnímají pouze jako diváčky sportu, který mají rády a vnímají to jako příležitost pro propagaci ragby v České republice. Všechny odpovědi „jinak“ byly vysvětlené právě jako příležitost pro sport samotný a hráčky, které zaškrtnly, že to „pociťují jako příležitost“ uvedly „že to vnímají jako příležitost pro ragby.“

Graf č. 11: Myslíš si, že v týmu něco narušuje atmosféru?

Zdroj: Vlastní zpracování

Pro zjištění atmosféry v družstvu jsem do dotazníku zařadila přímou otázku, zda si hráčky myslí, že v týmu něco konkrétního narušuje atmosféru. Jako odpověď si mohly vybrat cokoli z 10 možností nebo napsat i jakoukoliv jinou odpověď.

Z výsledků je zřejmá shoda hráček, které sdílejí názor, že atmosféru nejvíce narušuje „nesoustředěnost“ a „ukecanost“. Odpověď „nesoustředěnost“ zaškrtnulo 13 hráček, odpověď „ukecanost“ 12 hráček. Je zajímavé, že hráčky jako největší problém vnímají právě tyto dva faktory, které jsou ale převážně na nich a pro trenéra je velmi těžké je v kolektivu 15 holek ovlivnit. Z pozorování je ale patrné zlepšení a s příchodem nového trenéra hráčky svůj přístup mění a zdá se, že se samy skutečně soustředí na to, aby z tréninků získaly co nejvíce.

„Nespolehlivost hráček“ zaškrtnuly 4 hráčky, stejně jako odpověď „Jiné“, kde hráčky uvedly „pozdní příchody na turnaje“, „přemotivovanost“ a „zbytečné řešení kdo je v základu a na jakém postu“.

Ani jedna z hráček nezaškrtnula odpověď „špatná herní disciplína“ a „trenér“.

Podle výsledků soudím, že v družstvu není výrazný problém, který by mohl narušovat atmosféru a vést k větším konfliktům.

Graf č. 12: Kdo dokáže povzbudit a pozvednout morálku týmu v kritické situaci?

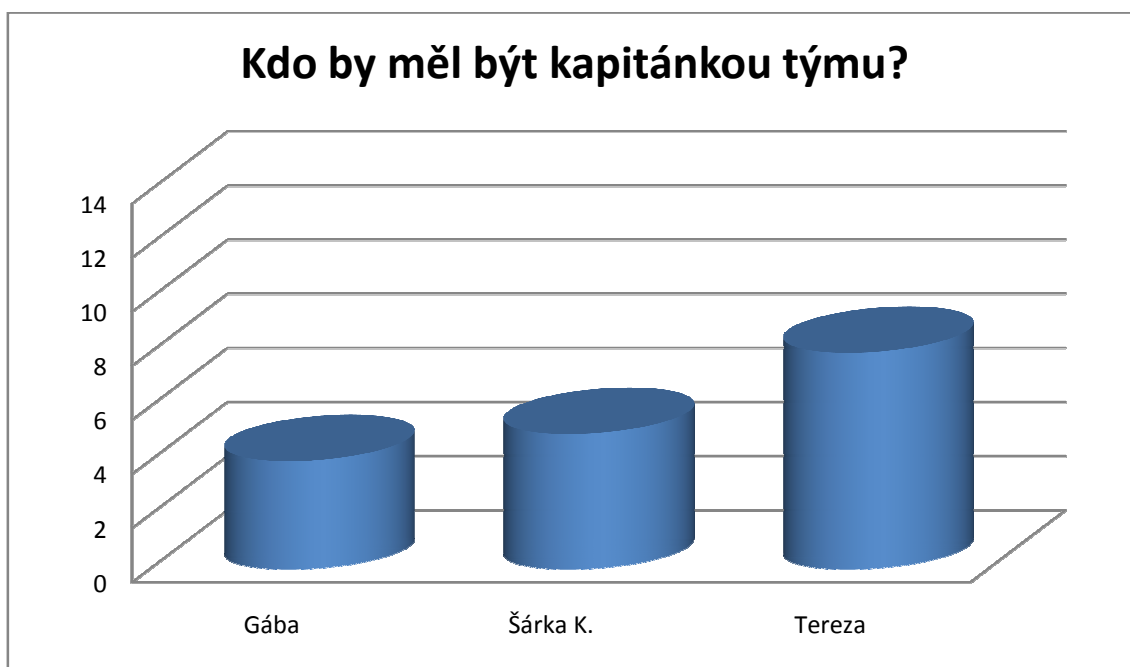

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka „Kdo dokáže povzbudit a pozvednout morálku týmu v kritické situaci?“ souvisí se zjištěním neformálních vůdců. Zajímalo mě, zda se bude otázka na vůdce shodovat s otázkou na hráčku, která umí zasáhnout v kritické situaci. V teoretické části se zmiňuji o tzv. situačním vůdcovství, které se projevuje právě v určité kritické situaci, kdy jeden hráč bere zodpovědnost na sebe a i ostatní hráči v něm vidí východisko úspěchu. Dalším typem vůdce je emoční vůdce, který během kritické situace udržuje dobré klima ve skupině. Právě zjištění těchto typů vůdců bylo cílem otázky.

Hráčky mohly zaškrtnout nejvíce 3 hráčky a nejvíce hlasů bylo rozptýleno mezi Šárku, Gábu a Terezu. Šárku vybralo 7 hráček, Gábu a Terezu 6. Tyto odpovědi korespondují s výsledky otázky na neformální vůdce, proto můžu situaci vyhodnotit jako příznivou. V případě, že by se tyto odpovědi neshodovaly, znamenalo by to, že sociální role ve skupině nejsou v současné době rozděleny tak, jak odpovídá osobnostním a výkonnostním předpokladům a v blízké budoucnosti by přirozeně docházelo k jejich obměně.

Graf č. 13: Kdo by měl být kapitánkou týmu?

Zdroj: Vlastní zpracování

„Kdo by měl být kapitánkou týmu?“ je otázka na formálního vůdce. V minulé sezoně se o kapitánce hlasovalo mezi hráčkami, které si zvolily právě Gábu. Nový trenér byl s výběrem spokojen, proto nové hlasování neproběhlo.

Výsledky dotazníků zcela nepotvrdily správnost tohoto rozhodnutí, ale ani ji nevyvrátily. Nejvíce hlasů, a to 7, získala Tereza. Jako nejčastější důvod bylo uváděno studium na FTVS a s tím spojené znalosti, dále také zkušenosti a víra v tým. Šárka K. získala 4 hlasy. Jako hlavní důvod byla označována licence rozhodčího a s tím spojené dokonalé porozumění pravidlům, dále pak zkušenosti a klid na hřišti. Gábu zaškrty 3 hráčky, které vyjádřily se současným stavem spokojenost.

Opět se zde objevily 3 hráčky, které ostatní hráčky vnímají jako neformální vůdce a byla zde projevena shoda všech hráček. Která z těchto tří hráček bude formálním vůdcem je již věc vedlejší a názor ostatních hráček se může každým dnem měnit.

Graf č. 14: Jak se náš tým projevuje ve hře?

Zdroj: Vlastní zpracování

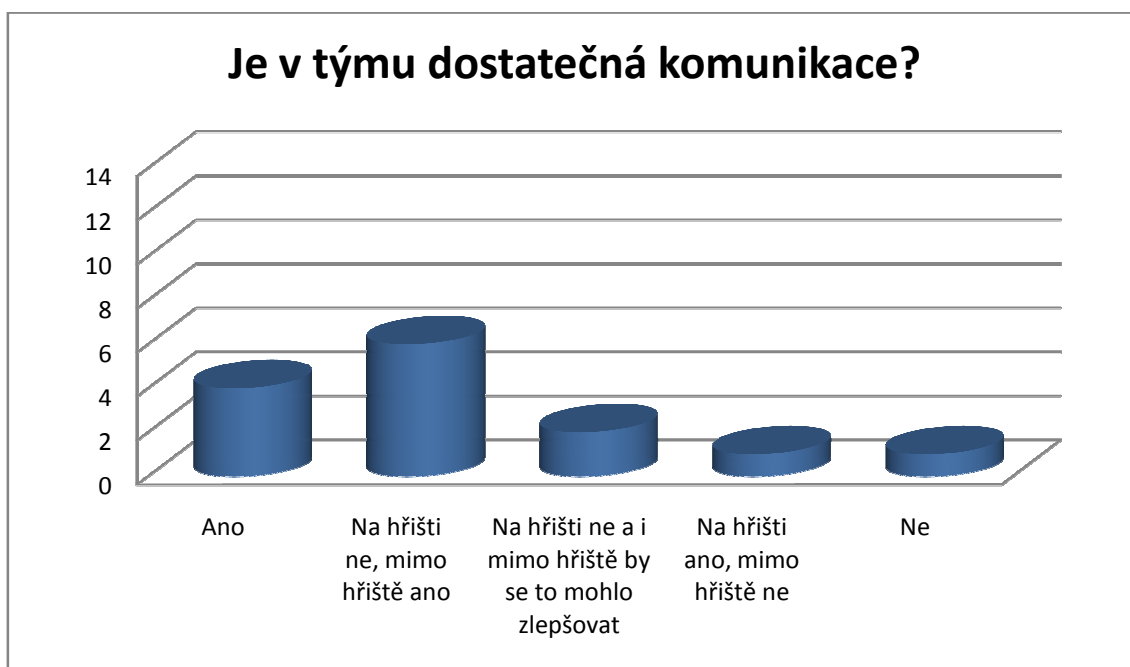
Otázku „Jak se náš tým projevuje ve hře?“ jsem zařadila do dotazníku hráček i do otázek pro trenéra. Ragby je kolektivní hra založená především na spolupráci a komunikaci jednotlivých hráčů nebo hráček. To platí především v „patnáctkovém“ ragby a nejvíce v tom světovém.

V ženském „sedmičkovém“ ragby prozatím zůstává skutečností, že v případě dvou nebo dokonce i jedné výjimečně šikovné a rychlé hráčky, vítězí celý tým. Přesto jde tento sport tak rychle dopředu, že již nyní mohu s jistotou říci, že tomu tak nebude napořád a již nyní se tento stav mění.

V našem týmu se výjimečně rychlá hráčka nenachází, což je v současné chvíli zřejmě na škodu, ale na druhou stranu to nutí hráčky hrát více týmově, umět se spolehnout jedna na druhou a nepřenechávat zodpovědnost pouze na jedné rychlé hráčce. Je samozřejmé, že jsou v družstvu hráčky šikovnější, rychlejší a vyhranější, ale každá hráčka je nahraditelná a tak by to v tomto sportu mělo být.

Odpovídají tomu i výsledky. 11 hráček vnímá projev ve hře spíše týmově, pouze 4 hráčky označily projev ve hře stupněm nižším než 4. Stejný názor sdílí i trenér družstva, který by označil projev ve hře číslem 5 (škála 1 - 6).

Graf č. 15: Je v týmu dostatečná komunikace?

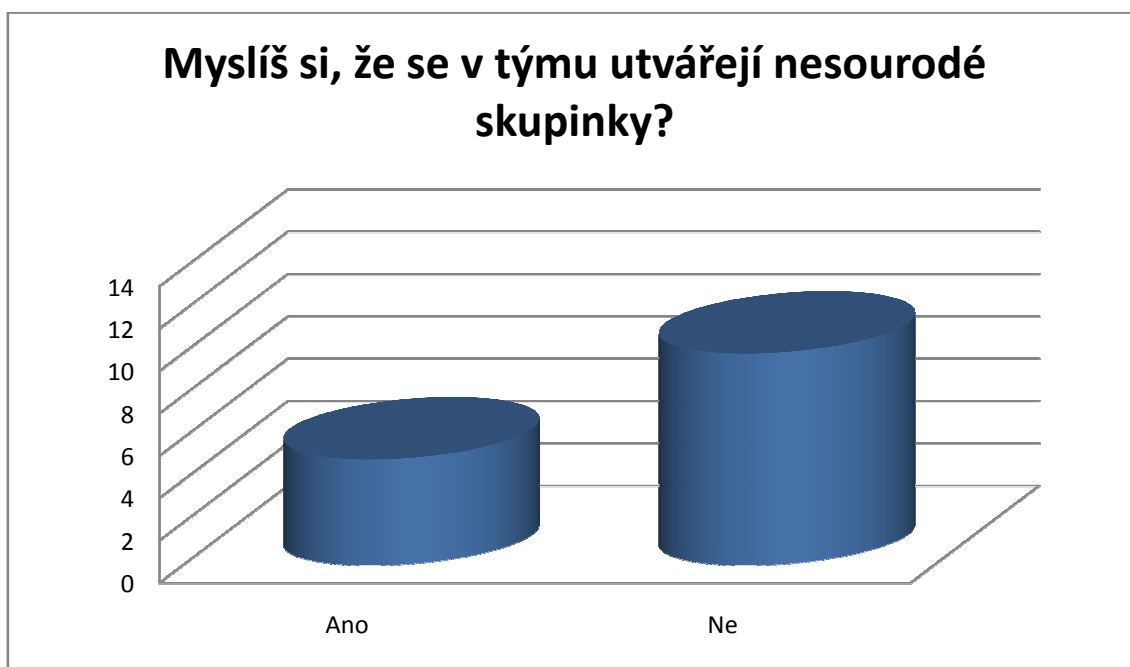
Zdroj: Vlastní zpracování

Otázku na „komunikaci,, jsem do dotazníku zařadila po konzultaci s trenérem družstva, kterého zajímalo, jak hráčky tento proces vnímají.

„Komunikace je nedílnou součástí každé interakce. Lze si ostatně jen těžko představit sportovce, kteří jsou v určitém, ať již krátkodobém nebo dlouhodobém kontaktu v průběhu tréninkového procesu nebo vlastní sportovní činnosti bez vzájemné komunikační vazby.“ (VANĚK, HOŠEK, RYCHTECKÝ, SLEPIČKA, 1980, str. 138)

Z výsledků je patrné, že v této otázce nepanuje taková shoda jako v otázkách předcházejících. Přesto se skoro polovina hráček shodne na tom, že „mimo hřiště je komunikace dobrá, ale na hřišti ne.“ Pro trenéra, který si myslí, že v týmu celkově dostatečná komunikace není, je to jen potvrzení jeho dojmu a impulsem k zapracování na komunikaci v týmu.

Graf č. 16: Myslíš si, že se v týmu utvářejí nesourodé skupinky?

Zdroj: Vlastní zpracování

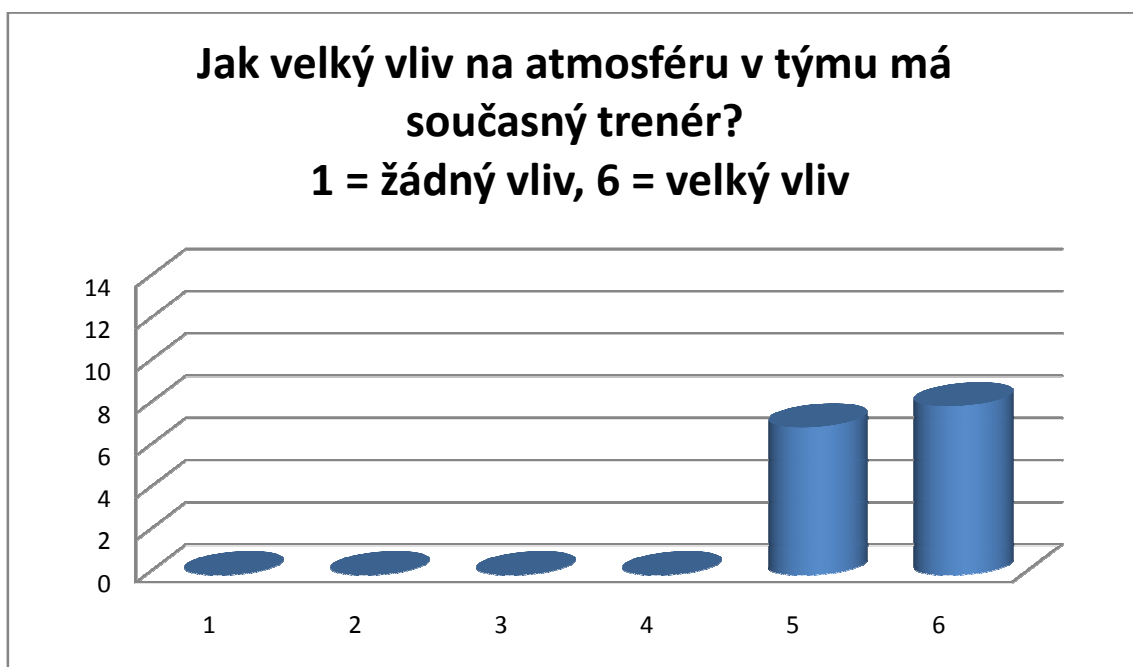
Otázka na „nesourodé skupinky“ byla do dotazníku opět zařazena po konzultaci s trenérem. Z vlastní zkušenosti všichni víme, že ženské kolektivy se od těch mužských liší a ve sportu tomu není jinak.

Ženy jsou citlivější, a proto také více reagují na vnější podněty. Role tréninku v jejich hodnotovém systému je většinou nižší než u mužů. Naopak důležitější pro ně jsou sociální vazby a dobré pocity ze skupinového dění. (DOVALIL, 2002)

Proto nás zajímalo, jak je to v našem družstvu a jak to vnímají hráčky. Jestli si připadají jako součást celku nebo mají pocit, že náleží do určité podskupinky v družstvu.

Z výsledků můžeme vyčíst, že 10 z 15 hráček sdílí názor, že se v týmu nesourodé skupinky neutvářejí. To je poměrně dobrý výsledek, přesto by se mělo zapracovat na tom, aby výsledky byly ještě jednoznačnější.

Graf č. 17: Jak velký vliv na atmosféru v týmu má současný trenér?

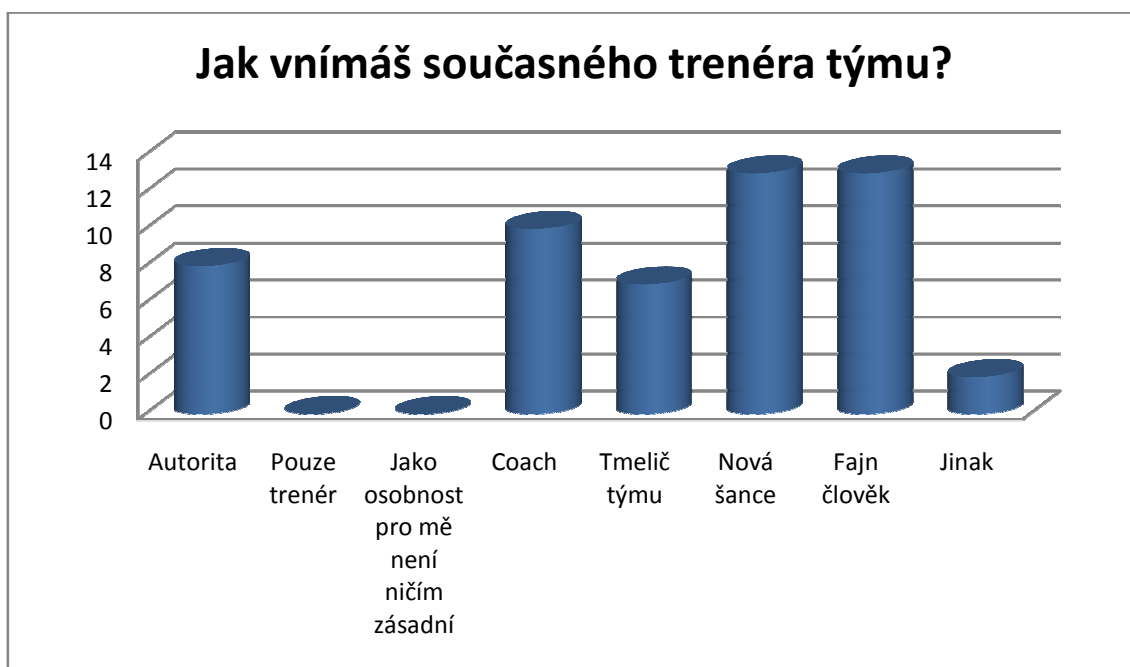
Zdroj: Vlastní zpracování

V odborné literatuře se můžeme dočíst, že pohled na vliv trenéra na výkon je velmi různorodý. Někteří naprosto podceňují jeho vliv, jiní zase zastávají teorii, že působení na sportovní družstvo je nezbytnou součástí. (SLEPIČKA, 1988)

Co se ale týče vlivu na atmosféru v týmu, pohled je jednoznačnější. Například v Polské studii: Chování trenéra dívčích družstev se dočteme, že výzkumy dokazují velká očekávání hráček od trenéra družstva. Hráčky od svého trenéra mimo jiné požadují, aby vytvářel dobrou atmosféru v týmu.

Z výsledků mého dotazníku je patrné, že trenér zkoumaného týmu velký vliv skutečně má a to velmi pozitivní, což dokazují dodatečné odpovědi hráček, ve kterých píší, že nás trenér „motivuje, stará se o nás. Dodává pozitivní energii, uvolněnost. Nezajímá se jen o výkonnostní stránku, ale také nás stmeluje. Přišla nová chuť trénovat, je to coach se vším všudy.“ A spousty dalších pozitivních vět.

Graf č. 18: Jak vnímáš současného trenéra týmu?

Zdroj: Vlastní zpracování

Protože má družstvo Tatry od jarní části sezóny nového trenéra, byla otázka na jeho vnímání zvlášť důležitá. Samozřejmě, že z pozorování se dá ledacos vyčíst, ale položit přímou otázku je opět zajímavější a lze výsledky srovnat právě s výsledky pozorování. Hráčky měly na výběr ze 7 odpovědí a jako u většiny otázek mohly napsat i jakýkoliv jiný názor a nemusely zaškrtnout pouze jednu odpověď.

Výsledky jasně ukázaly, že si hráčky s trenérem rozumí a vnímají ho nejen jako trenéra ale i jako „fajn člověka“, což dokazuje, že tuto variantu zaškrtnlo 13 hráček. Stejný počet hráček si vybralo i odpověď „nová šance“. Tuto odpověď jsem předpokládala, protože již z pozorování je jasně vidět snaha hráček ukázat novému trenérovi, co v nich je. Protože se v týmu pohybují již dlouho, vidím změnu chování jednotlivých hráček. Většina hráček získala novou chuť do tréninků i do turnajů a vidí novou naději na zlepšení se a prosazení se.

Odpovědi „coach“, „autorita“ a „tmelič týmu“ zaškrtnlo 10, 8 a 6 hráček, což jsou opět pozitivní odpovědi, které dokazují důležitost osobnosti trenéra.

Odpověď „pouze trenér“ a „jako osobnost pro mě není ničím zásadním“ nezaškrtnla žádná z hráček.

Z výsledků je opět jasně patrná shoda hráček, které si uvědomují, že dobrý trenér je důležitou součástí týmu, bez něhož se družstvo kupředu posouvá jen velmi těžko.

5.3 Hodnocení hráček

Tabulka č. 1: Hodnocení hráček

	Herní schopnosti (trenér)	Herní schopnosti (hráčka)	Týmové schopnosti (trenér)	Týmové schopnosti (hráčka)	V čem vynikám	V čem vyniká podle trenéra	Na čem zapracovat podle trenéra
Barbie	6	5	4	3	fyzicky	fyzicky, herně	pozitivní myšlení
Denisa	2	3	2	2	herně	v ničem nevyniká	pozitivní myšlení
Denča	6	5	5	5	fyzicky	fyzicky, psychicky	soustředěnost
Gába	6	5	6	4	herně a takticky	takticky, herně	soustředěnost
Irina	3	4	4	4	v ničem	psychicky	herní přehled a klid
Katka S.	5	2-3	6	3	v administrativě a kibicování	herně, takticky	víra v sebe samu
Koubice	5	5	4	5	herně	herně	mentální vůle
Lea	2	1-2	4	1-2	v ničem	brzo soudit	herní přehled a klid
Šárka K.	6	3	5	4-5	takticky a psychicky	herně, takticky, psychicky	pozitivní verbální projev
Šárka Ž.	4	3	4	4	fyzicky	fyzicky	týmová hra
Tereza	5	4	5	4	fyzicky	fyzicky, herně	víra v sebe samu
Téra	6	3-5	6	4	v ničem	fyzicky, psychicky	soustředěnost
Týna	4	4 (jak kdy)	5	3	fyzicky (ve velikosti)	fyzicky	víra v sebe samu
Waky	nevím	4	4	4	fyzicky	zatím nelze soudit	zatím nelze soudit
Zuzka	4	2	4	2	fyzicky	fyzicky, herně	víra v sebe samu

Zdroj: Vlastní zpracování

Hodnocení ke sportu neodmyslitelně patří. „Sociální srovnávání je přímo v základech logiky sportovních činností. Bez srovnávání by sport nebyl sportem.“ (SLEPIČKA, HOŠEK, HÁTLOVÁ, 2006, str. 223)

Zajímalo mě, jak se bude lišit sebehodnocení hráček od hodnocení trenéra. Proto jsem do dotazníků zařadila otázky „Jak bys ohodnotila svou osobnost v rámci týmu po herní stránce? Jak jsi po herní stránce pro tým důležitá?“ a „Jak bys ohodnotila důležitost své osobnosti pro tým (psychická podpora, utužování kolektivu, vytváření pohody na trénincích a zápasech,...) „K dispozici měly škálu 1- 6, kde 1 znamenala nejméně důležitá a 6 nejvíce důležitá. Trenér hodnotil každou hráčku.

Další otázkou v dotazníku byla „Jak vidíš sebe jako hráčku? V čem vynikáš?“. Trenér opět zodpověděl tu samou otázku pro každou hráčku zvlášť. Aby byla tabulka kompletní a mohla jsem využít veškeré informace k analyzování družstva, přidala jsem ještě otázku „Na čem by jednotlivé hráčky měly zapracovat?“.

Kdybych se chtěla podrobně zabývat sebehodnocením a hodnocením trenéra, musela bych změnit téma bakalářské práce. Proto jsem výsledky z této tabulky využila převážně k sepsání profilů jednotlivých hráček a v budoucnu bych je ráda využila k některé z dalších prací. Pro čtenáře této bakalářské práce mohou sloužit k lepší představě o výkonnosti jednotlivých hráček.

5.4 Sociometrická matice

Tabulka č. 2: Sociometrická matice

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1. Barbie	X		+					+	+		+	+	+		
2. Denisa		X	+		+	+						+	+		
3. Denča		+	X				+		+		+		+		
4. Gába	+			X			+	+	+			+			
5. Irina	+			+	X						+	+			
6. Katka S.	+		+			X	+		+						
7. Koubovka							X		+	+	+		+		
8. Lea	+			+				X	+			+			
9. Šárka K.		+	+	+					X		+		+		
10. Šárka Ž.				+			+			X					+
11. Tereza			+			+	+		+		X				
12. Téra				+		+				+		X	+		
13. Týna				+					+		+		X		
14. Waky									+	+	+	+		X	
15. Zůza							+			+		+			X
Celkem	4	2	5	6	1	3	6	2	9	4	7	7	6	0	1

Zdroj: Vlastní zpracování

+ výběr hráčky některou ze spoluhráček

⊕ vzájemný výběr hráček

Jak již bylo zmíněno v teoretické části, sociometrie je jednou z technik, kterou lze využít k analyzování vztahů ve skupině. Existuje řada možností, jak graficky nebo číselně znázornit sociometrická data. Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala sociometrickou matici, pomocí které budu moci vypočítat volební status jedince a soudržnost družstva. „Konstrukce sociometrické matice je základní formou, v níž zpracováváme data obdržena sociometrickým dotazníkem.“ (PETRUSEK, 1969, str. 159)

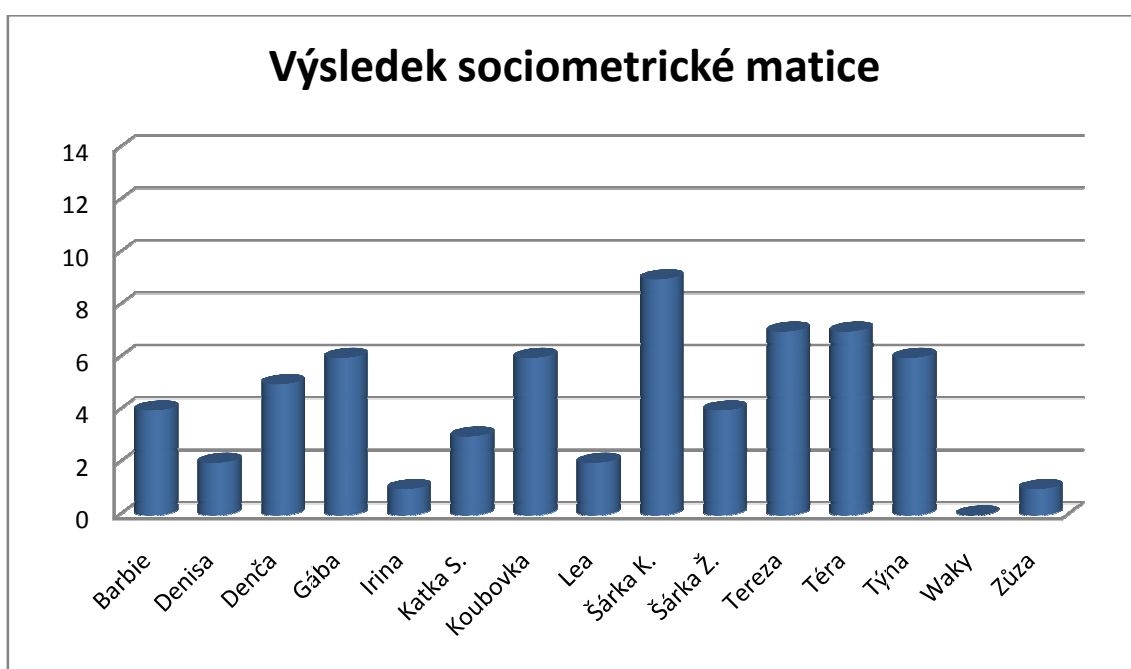
K jejímu vytvoření bylo využito tří otázek - „S kým nejraději trénuješ ve dvojici? (nejvíce 3 hráčky)“, „Kdo je Tvá největší kamaráda v týmu?“ a „Napiš nejvíce 3 hráčky, které Tě dokážou povzbudit.“ Protože jsem využívala pouze pozitivních otázek, všechny výběry jsou pozitivního charakteru, tudíž pracuji pouze s kladnými výběry hráček a výsledkem budou jen pozitivní vazby.

Vytvořila jsem si tabulku, kde jsem na vodorovnou i svislou osu napsala jména hráček ve stejném pořadí. Na úhlopříčce se tedy jména potkávají, proto jsem tyto políčka proškrtala.

Poté jsem si vzala postupně dotazník každé hráčky a u každé spoluhráčky, kterou ve výše zmíněných otázkách alespoň jednou zmínila, jsem udělala znaménko +. Když jsem sečetla svislé sloupečky jednotlivých hráček, vyšlo mi, kolikrát byla hráčka ostatními hráčkami vybrána. S tímto výsledkem jsem dále kalkulovala při výpočtu volebního statusu jedince. Jaký volební status má jednotlivá hráčka lze vidět v grafu níže.

Abych mohla vypočítat soudržnost týmu, označila jsem si žlutě vzájemné výběry hráček. Tzn., které hráčky se ve svých odpovědích shodly a označily se navzájem. Výsledek můžeme opět vidět níže.

Graf č. 19: Výsledek sociometrické matice

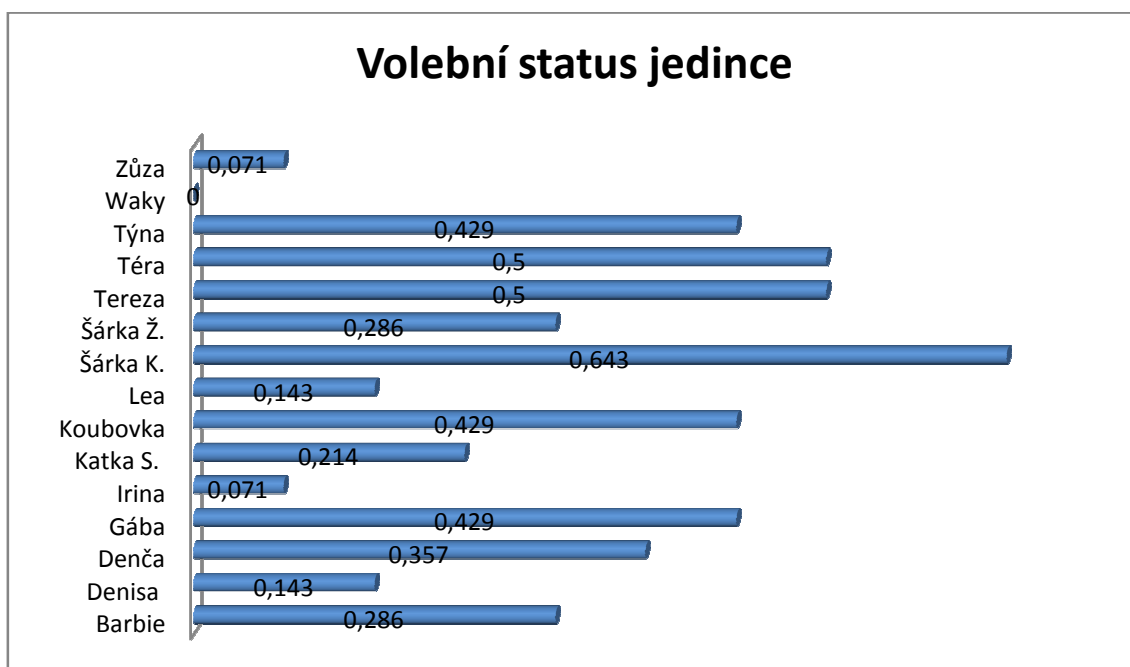

Zdroj: Vlastní zpracování

V tomto grafu jsem pro lepší přehlednost vytvořila výsledek sociometrické matice. Je zde jasně vidět, že nejvíce byla vybírána Šárka, hned v závěsu Tereza a Téra. Následuje Gába, Koubovka a Týna.

Ani jednou nebyla ostatními hráčkami vybrána Waky. Je pravda, že byla nemocná a možná to k tomuto výsledku přispělo, spíše je to ale odraz právě jejího přístupu a vlastního rozhodnutí, že se nechce družstvu naplno otevřít a vytvářet si zde silnější vazby.

Graf č. 20: Volební status jedince

Zdroj: Vlastní zpracování

Můžeme zde vidět souvislost s předchozím grafem. Výsledky přesně odpovídají údajům ze sociometrické matice. Pro lepší představu jsou vyjádřeny číselně.

Výpočet, který jsem k tomuto grafu využila, se dá matematicky vyjádřit:

Volební status jedince x = počet hráček, které hráčku zvolily/(N-1)

Výsledky korespondují s předchozími odpověďmi hráček, ale přesto zde zjišťuji několik zajímavostí.

Nejvyšší volební status má Šárka K., a to konkrétně 0,643. Šárka K. je ostatními hráčkami považována spolu s Barbie za nejlepší hráčku, patří mezi neformální vůdce skupiny, nejtýmovější hráčky a umí povzbudit a pozvednout morálku družstva v kritické situaci. Stejně tak trenérem je tato hráčka hodnocena velmi kladně a vysoce.

Druhý nejvyšší status má Tereza a Téra, 0,5. Terezu vidí ostatní hráčky i trenér v základní sestavě, stejně jako Šárka K. je neformálním vůdcem skupiny a podle výsledků práce by byla ostatními hráčky dokonce vybrána jako kapitánka týmu. Umí povzbudit a pozvednout morálku týmu. Všechny tyto důvody souvisí se sociometrickým statutem a odpovídají informacím z odborné literatury.

Větší zajímavostí se už stává sociometrický status Téry, jehož hodnota je také 0,5. Přesto, že patří k nejlepším hráčkám, trenér i hráčky ji vidí v ideální herní sestavě, v

ostatních položkách dotazníku již tolik zmiňována není. Tento výsledek opět potvrzuje výsledek pozorování, který byl zmíněn v profilu této hráčky. Téra má za sebou jednu ze svých nejlepších sezon a byla jednou z největších opor týmu. Tak to nyní vnímají hráčky i trenér a proto se to projevilo ve volebním statusu. Ještě to ale nestačilo k tomu, aby se změnila její stálější sociální role a pozice v družstvu.

Za těmito hráčky následují tři hráčky se stejným volebním statusem - Gába, Koubovka a Týna. Jejich volební status vyšel 0,429, což odpovídá 6 výběrům.

Výsledek sociometrického statusu Gáby je opět potvrzení předchozích výsledků, přesto, že ji ve výběru předběhla Téra.

Týna je hráčka, kterou si většina spoluhráček pamatuje jako „rváče“ a i přes její delší absenci je stále považována za jednu z nejlepších hráček. Přesto, že v předchozích výsledcích se na prvních místech neobjevovala, volební status dokazuje její schopnosti, co se týká týmu, jako je motivace, pohoda, stmelování, atd.

Koubovka je případem ještě jiným, kdy hráčka, která by mohla být jednou z nejlepších, ale v současné době tomu tak není a neobjevuje se příliš ani v jiných otázkách, se ve výběrech týkajících se pouze sympatií bez ohledu na výkonnost drží vysoko. Tento výsledek opět potvrzuje údaje získané z pozorování, že Koubovka je hráčka velmi empatická, se kterou si každá z hráček ráda zadrúnuje, ale i posedí a popovídá. Bez ohledu na svou současnou výkonnost si drží svou sociální roli v družstvu a nezdá se, že by ji mělo něco ohrozit.

Další výpočet, který lze pomocí sociometrické matice provést, je výpočet soudržnosti:

Soudržnost = počet vzájemných kladných výběrů členů skupiny / [(N-1)/2]

Aby mi výsledek této rovnice něco řekl, bylo potřeba určit nejnižší a nejvyšší hodnotu. Nejnižší hodnota je jasná - 0. Pro určení nejvyšší hodnoty jsem vycházela ze skutečnosti, že ve třech vybraných otázkách mohly hráčky napsat nejvíce 7 různých spoluhráček. V případě, že by se všichni shodli a označily se vzájemně, došla bych k výsledku 49 ($7 * 7$), který bych vydělila počtem členů (N) - 1, protože sebe v těchto otázkách označit nelze. (N-1) se musí ještě vydělit 2, aby vzájemné vazby byly započítány pouze jednou.

Výpočet, kterým jsem získala nejvyšší hodnotu, vypadá tedy takto: $7*7 = 49/7 = 7$

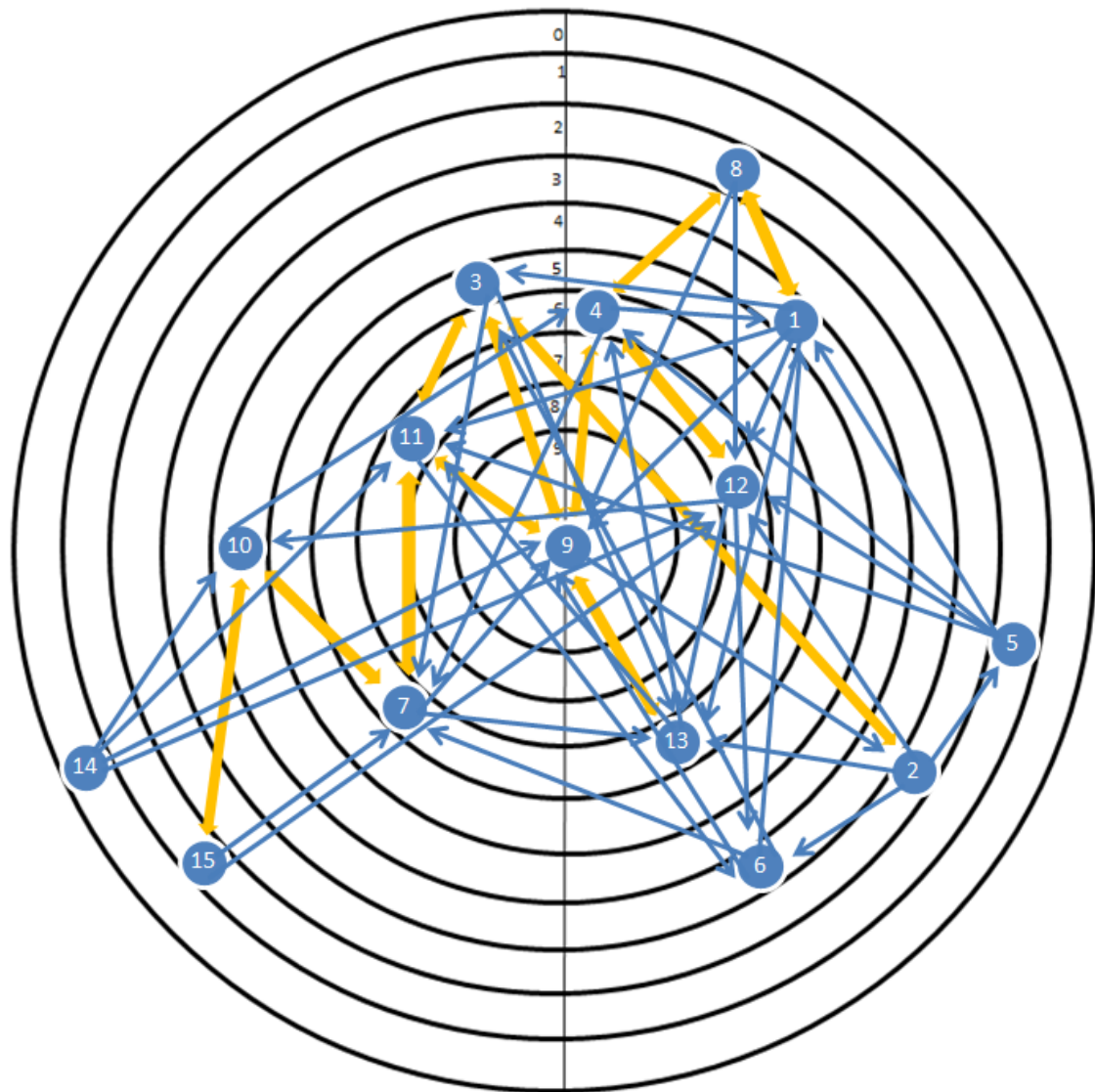
V případě, že by bylo zkoumané družstvo maximálně soudržné, výsledná hodnota by byla 7. V případě, že by bylo absolutně nesoudržné, výsledek by vyšel 0.

Soudržnost RC Tatra Smíchov ženy = $24 / [(15-1)/2] = 3,429$

Výsledek soudržnosti ženského týmu Tatry se nachází téměř přesně v polovině mezi nejnižší a nejvyšší hodnotou. Z výsledků pozorování bych očekávala vyšší hodnotu soudržnosti, ale vzhledem k možnosti různého pojetí dotazníku není výsledek zas tak zarážející. Jak lze z jednotlivých dotazníků vyčíst, některé hráčky dotazník vyplňovaly pouze v souvislosti s nynějším stavem družstva, jiné kalkulovaly s obdobím celé své hráčské kariéry. Z tohoto důvodu soudím, že některé hráčky se vzájemně nevybraly přesto, že k sobě určitou vazbu mají. Na druhou stranu výsledek nám dokazuje, že se v týmu netvoří významné podskupinky. Kdyby tomu tak bylo, vzájemné výběry by byly shodné, ale bylo by jich velmi málo.

5.5 Terčový (kruhový) sociogram

Graf č. 21: Terčový (kruhový) sociogram

- ↔ vzájemná vazby
- jednostranná vazby

Zdroj: Vlastní zpracování

Konstrukce sociogramu je opět závislá na výsledcích sociometrické matice. Pro lepší přehlednost jsem zvolila lehce odlišný způsob zpracování, než který lze vyčíst z odborné literatury. Kružnice jsem si od středu očíslovala sestupně, aby hráčka s nejvyšším počtem výběrů byla ve středu kružnice, a tím pádem k ní šipky mohly směřovat přehledněji. Dále jsem již postupovala podle návodu, kdy hráčky se ocitají

v kružnici s číslem odpovídající počtu jejich výběrů a vzájemné a jednostranné vazby jsou již zakresleny podle výsledků.

Ze sociogramu lze vyčíst, které hráčky se označily vzájemně, která hráčka těchto vzájemných vazeb měla nejvíce a která naopak nejméně a další informace.

Vidíme, že vzájemných vazeb je méně než těch jednostranných a že nejvíce vzájemných vazeb má Šárka K, přesně 4. Vzhledem k jejímu nejvyššímu volebnímu statusu se tento výsledek dal předpokládat. Další hráčky s nejvyšším volebním statusem byly Tereza a Téra. Tereza má 3 vzájemné vazby a pouze 1 jednostrannou. Téra má ovšem vzájemnou vazbu pouze 1 a jednostranné 3.

Objevily se nám zde také hráčky, které nemají vzájemnou vazbu ani jednu. A to Irina, Waky a Kačka S. Na Irinu a Kačku S. přesto směřuje alespoň vazba jednostranná, na Waky ale nesměřuje vazba žádná.

Další informaci, kterou lze ze sociogramu vyčíst je podskupinka tří hráček, které mají vzájemnou vazbu. Je to Šárka K., Tereza a Denča. Pomocí těchto tří hráček do podskupiny skrze Terezu ještě vstupuje Koubovka, skrze Denču Denisa a skrze Šárku K. Gába. Z toho lze vydedukovat přítomnost jedné větší podskupiny. Druhou menší podskupinkou je Zůza a Šárka Ž., skrze kterou do skupiny patří ještě Koubovka. Stejnou takovou podskupinku tvoří Gába a Lea, prostřednictvím níž se do podskupiny dostává i Barbie. Vzhledem k navazujícím vzájemným vazbám nemůžeme ale říci, že by tyto podskupinky měly nějakou větší váhu a že by byly v projevu hráček na první pohled viditelné.

6 ZÁVĚR

Bakalářská práce s názvem Sociální vztahy a postoje v ženském ragbyovém týmu RC Tatra Smíchov se týkala dvou větších vědeckých oblastí, a to psychologie sportu a sociometrie. Odborná literatura z oblasti psychologie sportu je obsáhlá a čerpání informací z ní bylo příjemné a velmi zajímavé. Co se týče sociometrie, literatury je již podstatně méně a novějších výzkumů je poskrovnu.

Výsledky závěrečné práce objevily klady a zápory zkoumaného týmu. Největším zjištěným pozitivem je vysoká polarizace skupiny, která nám říká, že hráčky mají jasně určené cíle, kterých chtějí společně dosáhnout. Tím hlavním cílem je lepší umístění v lize, na kterém se shodne 14 z 15 hráček. Polarizace je jednou z nejdůležitějších vlastností pro efektivitu skupiny, stejně jako soudržnost neboli kohezivita, kterou jsem ve své práci také zkoumala. Přesto, že kvantitativní výsledek soudržnosti v rozmezí 0 - 7 vyšel 3,429, nepovažuji to za výsledek, který by poukazoval na nedostatečnou soudržnost družstva. V předchozí kapitole možné důvody tohoto výsledku byly již zmíněné. Nicméně je to výsledek, který upozorňuje na důležitost zaměření se na tuto vlastnost družstva. Trenér by se měl snažit v hráčkách podporovat pocit sounáležitosti a vědomí, že jedna hráčka bez druhé vytyčeného cíle nedosáhne. Právě tato vlastnost skupiny zamezuje případným konfliktům.

Další pozitivní fakt, který lze z výsledků snadno vyčíst, je správné rozdělení většiny sociálních rolí. Neformální vůdce se shoduje s formálním vůdcem, což je základním předpokladem pro funkčnost této role. Další neformální vůdci jsou skupinou přijímáni velmi kladně, což nám dokazuje sociometrie a volební statusy hráček, což je pro efektivitu skupiny také velmi důležitou skutečností. Z výsledků je patrná shoda hráček i trenéra. Stejně tak ostatní sociální role jsou rozděleny v souladu s osobnostními předpoklady hráček. Z výsledků sebehodnocení a hodnocení trenérem lze předpokládat, že většina hráček je se svou pozicí a rolí v týmu spokojená a že se subjektivní pojetí pozic shoduje s tím objektivním. Nezdá se, že by v nejbližší době mělo dojít k výrazné obměně rolí.

Sebehodnocení a hodnocení trenérem bylo součástí závěrečné práce, ale nebyl zde prostor k podrobnějšímu zkoumání. Proto bych se na to chtěla zaměřit v některé z mých budoucích prací. Je zajímavé porovnat vnímání trenéra a hráček samotných. Z výsledků, které jsem získala, mohu ale říci, že sebehodnocení většiny hráček je poměrně

objektivní. Přesto v družstvu nalezneme hráčky, jejichž sebehodnocení je podhodnocené nebo naopak nadhodnocené.

Dotazníky objevily ovšem také mezery, které se v týmu nacházejí. Jednou takovou je komunikace, s kterou většina hráček v určité míře, není spokojena. Proto bych trenérovi týmu opět doporučila zapracovat na této důležité součásti života skupiny. Je důležité si uvědomit, že bez správné komunikace, nemůže tým naplno fungovat. Stejně tak by se mělo zapracovat na vnímání hráček projevu jejich hry. Většina hráček vnímá projev hry spíše týmově, ale nalezneme i hráčky, které mají názor odlišný. Tento fakt jde opět ruku v ruce se soudržností týmu a s pocitem sounáležitosti. Protože je ragby týmový sport, kde je spolupráce a komunikace základem úspěchu, je potřeba na těchto pocitech a chování pracovat. Bez soudržnosti a spokojenosti hráček se úspěchu bude dosahovat hůře, než v případě pocitů sounáležitosti a pohodové atmosféry.

Z odpovědí na ukončení kariéry je patrné, že hráčky jsou ochotny ragby obětovat hodně a pro většinu tento sport znamená neodmyslitelnou součást života, které se nehodlají vzdát ani v případě možných překážek. Tento výsledek potvrzují i odpovědi hráček na důvod zvolení si tohoto tvrdého sportu. Nejvíce hráček si vybralo odpověď „pro sport samotný“, což mluví za vše.

V neposlední řadě je třeba zmínit pozitivní vliv nového trenéra týmu, kterého všechny hráčky hodnotí velmi kladně a uvědomují si jeho přínos pro tým. Většina hráček využívá získané šance ukázat, co v nich je a pod vedením takto zkušeného trenéra se schopnosti a dovednosti hráček znatelně prohlubují. Z výsledků pozorování lze říci, že trenér využívá psychologického způsobu vedení svých svěřenkyň. Umí hráčky dobře motivovat, poznává jejich psychiku a již nyní ví, jak některé hráčky v zátěžových situacích regulovat. Věřím, že do budoucna tuto schopnost ještě prohloubí. Co se týče role, kterou trenér v týmu zastává, nedá se určit pouze jedna. Rozhodně zastává roli „motivátora“, ale také roli „terapeuta“, protože má vliv jak na tělesné, tak i psychické stavy hráček. Dá se říci, že v každé situaci zastává právě tu roli, která je v dané chvíli potřeba. Někdy je to role „stratéga“, jindy zase „důvěrníka“, „informátora“ nebo „ukázkovatele“.

Sociometrické techniky poukázaly na menší počet vzájemných než jednostranných vazeb a na existenci menších podskupinek, avšak bez většího vlivu na družstvo jako celek. Opět potvrdily předchozí výsledky týkající se sociálních rolí a pozic hráček.

Z výsledků všech metod, které jsem využila, mohu závěrem říci, že ženské družstvo Tatry Smíchov je na nejlepší cestě vytvořit úspěšný tým, který pod vedením Standy a „Maštyho“ dosáhne svých předsevzatých cílů. Doufám, že má závěrečná práce pomůže k již započaté přeměně družstva a třeba i k lepšímu pocitu hráček.

SEZNAM LITERATURY

- BJERSTEDT, A.: *Interpretations of Sociometric Choice Status*, Lund, 1956.
- ČECHÁK, V., LINHART J.: *Sociologie sportu*. Praha: Olympia, 1986.
- DOVALIL, J.: *Výkon a trénink ve sportu*. Praha: Olympia, 2002. ISBN 978-80-703-3760-8
- HEINEMANN, K.: *Einführung in die Sociologie des Sports*. Schorndorf: Hofmann, 1998.
- JANSA, P. A KOLEKTIV: *Pedagogika sportu*. Uk v Praze: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2026-8.
- JENNINGS, H. H.: *Sociometric Differences of the Psychogroup and the Sociogroup, Sociometry*. New York, 1947.
- KADLČÍK J.: *Sportovní kariéra, její ukončení a proces adaptace do posportovního života bývalých vrcholových sportovců vybraných sportů v ČR: disertační práce*. Praha: UK, Fakulta tělesné výchovy a sportu, 2008. Školitelka disertační práce Doc. PhDr. Irena Slepíčková, CSc.
- KIRWAN, J.: *All Blacks Don't Cry: A Story of Hope*. North Shore, N. Z.: Penguin, 2010. ISBN 0-14-320480-7.
- KODÝM, M.: *Psychologická analýza a třídění sportovní činnosti*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1970.
- MACÁK, I., HOŠEK, V.: *Psychologie tělesné výchovy a sportu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989.
- NAKONEČNÝ, M.: *Sociální psychologie*. Praha: Academia, 1999.
- NOVIKOV, M. A., KOLOMEJCEV, V. M.: *Psychologi českije aspekty gruppovoj sportivnoj dějatelnosti*. Teor. i Prakt. Fiz. Kultury, 1975.
- NOVOTNÝ, T.: *Polská studie: Chování trenéra dívčích družstev* [online]. 6. 1. 2012 [cit. 11. 8. 2014]. Dostupné z: <http://www.volleycountry.com/cz/novinky/polska-studie-chovani-trenera-divcich-druzstev.html>
- PETRUSEK, M.: *Sociometrie*. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1969.
- SEKOT, A.: *Sociologie sportu: aktuální problémy*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-210-6181-1.
- SLEPIČKA, P.: *Psychologie koučování*. Praha: Olympia, 1988.
- SLEPIČKA, P., HOŠEK, V., HÁTLOVÁ, B.: *Psychologie sportu*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1290-9.

SVOBODA, B.: *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0156-7.

SVOBODA, B.: *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1358.

VANĚK A KOL.: *Psychologie sportu*. Praha: Olympia, 1983.

VANĚK, M., HOŠEK, V., RYCHTECKÝ, A., SLEPIČKA P.: *Psychologie sportu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980.

WOHL, A.: *Competitive Sports and its Social Functions*. International Review of Sport Sociology, 1970, č. 1

PŘÍLOHY

Seznam příloh:

1. Vzor dotazníku pro hráčky
2. Otázky využití k rozhovoru s trenérem

Příloha č. 1: Vzor dotazníku pro hráčky

Milá,

ráda bych Tě poprosila o vyplnění dotazníku, o kterém jsem vás již předem informovala. Jedná se o dotazník, který bude použit pro mou bakalářskou práci a výsledky bakalářské práce budou k dispozici i pro Standu, kterému by měly poskytnout možnost ještě lépe pracovat s jednotlivými hráčkami i s naším týmem jako celkem. Proto se odpovědí neboj a pokus se odpovídat, co nejupřímněji a cokoliv Tě ke kterékoliv otázce napadne, tak bude jediné dobře, pokud to doplníš.

Dotazník je rozdělen do čtyř částí. V první části (otázky 1 – 9), Tě poprosím o vyplnění základních údajů, druhá část (otázky 10 – 24) se už týká Tvého působení v ragby (jak vnímáš sebe jako hráčku, motivace, budoucnost vzhledem k ragby, atd.). Třetí část dotazníku (otázky 25 – 38) zjišťuje Tvé postoje k našemu týmu jako celku. A konečně poslední, čtvrtá, část dotazníku (otázky 39 a 40), zkoumá Tvé vnímání nového trenéra týmu.

Do dotazníku jsou zahrnuty hráčky, které chodí pravidelně na tréninky a účastní se turnajů. To znamená: Barbie, Denisa, Denča, Gába, Irina, Koubovka, Katka S., Lea, Šárka K., Šárka Ž., Tereza, Téra, Týna, Waky, Zůza. V každé z odpovědí, kde jsou vyžadovaná jména, můžeš napsat i sebe.

Předem moc děkuji za upřímné vyplnění dotazníku. Věřím, že i to nám může pomoci v cestě za naším společným cílem. ☺

1. Jméno:

2. Příjmení:

3. Přezdívka

4. Datum narození:

5. Zájmy:

6. Rok, kdy jsi začala hrát ragby:

7. Rok, kdy ses stala členkou klubu RC Tatra Smíchov:

8. Jakou studuješ školu?

9. Jaké je Tvé zaměstnání/brigáda?

10. Proč hraješ ragby? (Lze zaškrtnout i více odpovědí.)

- odreagování se od školy/práce
- pro sport samotný
- připadám si výjimečně
- abych dělala nějaký sport
- neuspěla jsem v jiném sportu
- chci výkonnostně růst
- kvůli partě lidí
- jiný důvod

11. Čeho bys chtěla v ragby dosáhnout? (Lze zaškrtnout i více odpovědí.)

- dostat se do reprezentace
- lépe se umístit v lize
- posunout se do základu
- být tahounem týmu
- dobře si zahrát
-

12. Co myslíš, že by mohlo ukončit Tvou ragbyovou kariéru? (Lze zaškrtnout i více možností)

- založení rodiny (svatba)
- narození dítěte
- věk
- dlouhodobé zranění
- pokles výkonnosti
- pocit, že týmu nepomáhám v jeho růstu
- práce
- špatná atmosféra v týmu
- spadnutí do 2. Ligy
- ztráta motivace – chuti
- jiný důvod

13. Jak bys ohodnotila svou osobnost v rámci týmu po herní stránce? Jak jsi po herní stránce pro tým důležitá?

Ohodnoť na škále 1 - 6 (1 = nejméně důležitá, 6 = nejvíce důležitá)

14. Jak bys ohodnotila důležitost své osobnosti pro tým (psychická podpora, utužování kolektivu, vytváření pohody na trénincích a zápasech,...)

Ohodnoť na škále 1 - 6. (1 = nejméně důležitá, 6 = nejvíce důležitá)

15. Jak vidíš sebe jako hráčku? V čem vynikáš? (Lze zaškrtnout i více možností)

- fyzicky
- herně
- takticky
- psychicky
- v ničem nevynikám
-

16. Pokud bys měla možnost po ukončení své hráčské kariéry pokračovat ve sportovní činnosti, jaká oblast by Tě lákala?

17. Jak vnímáš zařazení "7" ragby na olympiádu?

- je mi to jedno
- pocítuji to jako příležitost
- zajímá mě to pouze divácky
-

18. Po tréninku se společných akcí (posezení, víkendové akce, soustředění) účastním:

- vždy
- většinou
- občas
- málokdy
- nikdy

19. Na jakém postu (postech) hraješ nejčastěji?

20. Na jakém postu se cítíš nejlépe?

21. Jaký post bys nejraději hrála?

22. Jsi dostatečně spokojena s úspěchem týmu i v případě, že k jeho úspěchu přispěješ méně než ostatní (delší čas strávený na střídačce, zranění,...)? Rozepiš.

23. Cítíš se být spíše:

- a) vůdce týmu
- b) tahoun – dřívě
- c) aktivní řadová hráčka
- d) kamarádka
- e) nezávislý solitér
- f) doplň svou roli v týmu.....

24. S kým nejraději trénuješ ve dvojici? A proč? (Napiš nejvíce 3 hráčky)

25. Myslíš si, že se v týmu utvářejí nesourodé skupiny?

26. Kdo je Tvoje největší kamarádka v týmu?

27. Které období Tvé hráčské kariéry bylo nejlepší? A proč?

28. Myslíš si, že v týmu něco narušuje atmosféru? (Lze zaškrtnout i více odpovědí.)

- nespolehlivost hráček
- nesoustředěnost
- nedostatečná docházka některých hráček
- problémová hráčka
- špatná hráčka
- netýmová hráčka
- nedostatečná snaha
- špatná herní disciplína
- „ukecanost“
- trenér
- jiné

29. Ohodnot' na škále 1 - 6, jak se náš tým projevuje ve hře:

(1 = hra založená na individualitách, 6 = týmová hra)

30. Myslíš si, že je v týmu dostatečná komunikace?

31. Ohodnot' na škále 1 - 6 Tvé nejčastější psychické rozpoložení při odchodu z tréninku.

(1 = stresová zatíženost, 6 = psychická uvolněnost)

32. Napiš, podle Tebe, 3 nejlepší hráčky.

33. Napiš, podle Tebe, 3 nejtýmovější hráčky.

33. Napiš, podle Tebe, 3 největší vůdce týmu.

34. Napiš hráčky, které, podle Tebe, dokážou v kritické situaci (vyhrocený zápas, neshody během tréninku,...) povzbudit a pozvednout morálku týmu? (Napiš nejvíce 3 hráčky)

35. Která hráčka, by podle Tebe, měla být kapitánkou týmu? A proč?

36. Která z hráček je, podle Tebe, "maskotem" týmu? A proč?

37. Napiš nejvíce 3 hráčky, které Tě dokážou povzbudit.

38. Napiš, podle Tebe, ideální sestavu 7 hráček.

39. Jak velký vliv na atmosféru v týmu má současný trenér? A proč? Ohodnot' na škále 1 - 6.

40. Jak vnímáš současného trenéra týmu? (Lze zaškrtnout i více možností)

- autorita
- pouze trenér
- jako osobnost pro mě není ničím zásadní
- coach
- tmelič týmu
- nová šance
- fajn člověk
-

Příloha č. 2: Otázky využitě k rozhovoru s trenérem

1. Jak si představuješ ideální sestavu hráček?
2. Je v týmu dostatečná komunikace?
3. Jak jsou jednotlivé hráčky důležité pro tým po týmové stránce (stmelování družstva, vytváření pohody, atd.)?
(škála 1 – 6, 1 = nejméně důležitá, 6 = nejvíce důležitá)
4. Jak jsou jednotlivé hráčky důležité pro tým po herní stránce?
(škála 1 – 6, 1 = nejméně důležitá, 6 = nejvíce důležitá)
5. V čem jednotlivé hráčky vynikají?
6. Na čem by jednotlivé hráčky měly zapracovat?
7. Jakou pozici v týmu mají jednotlivé hráčky, podle Tebe?